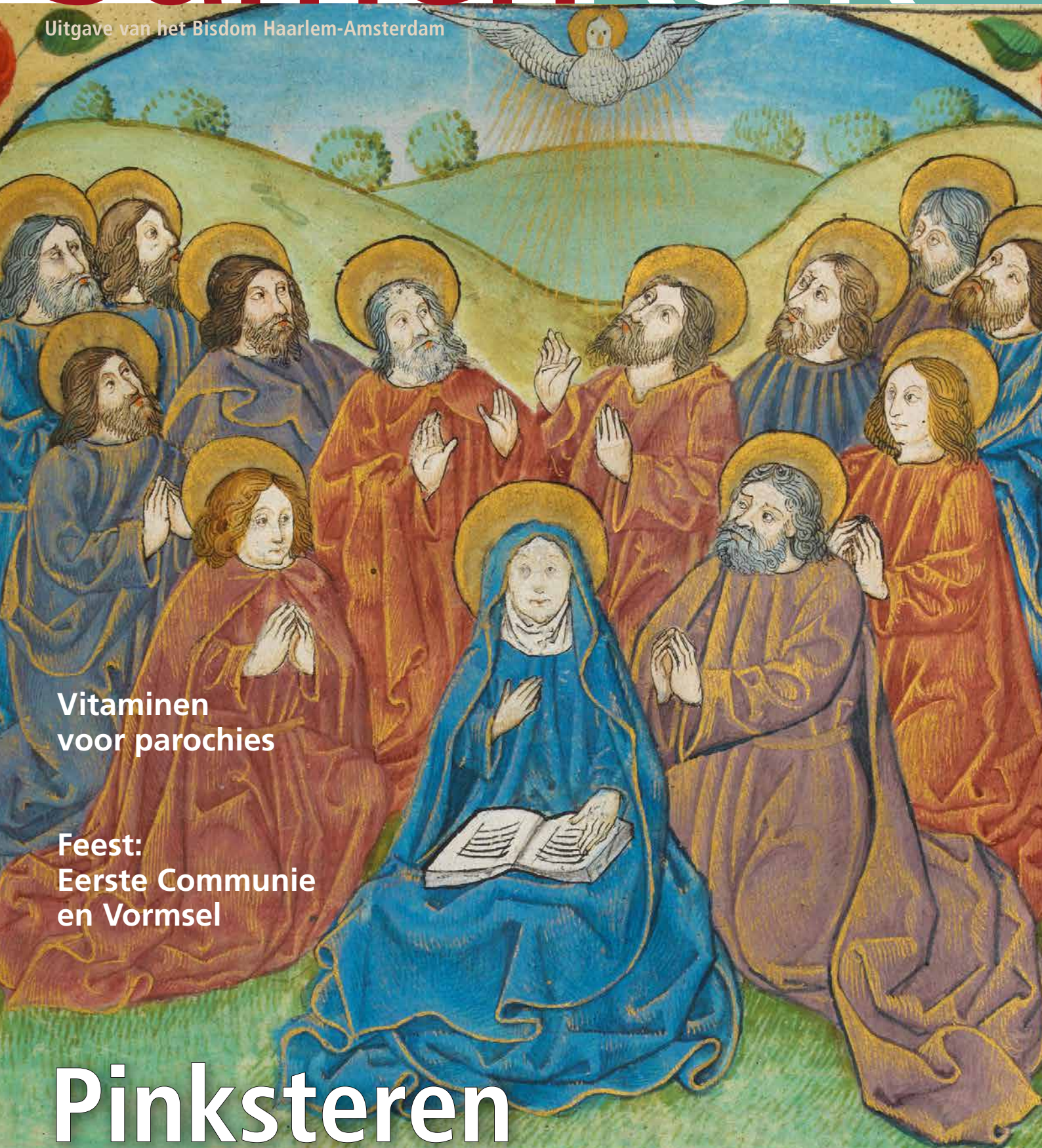

Pinksteren 2016

SamenKerk ³

Uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

Vitaminen
voor parochies

Feest:
Eerste Communie
en Vormsel

Pinksteren

In dit nummer

Woord van de bisschop	4
De naakten kleden	6
De achterkant van Amsterdam	8
Onze Vader, 'Abba'	10
Kroniek	13
Vitaminen voor parochies	14
Kerkengek	16
Eerste Communie en Vormsel in het bisdom	18
Inspiratie	20
Op stap op Texel	22
I.H.S.-zoektocht in West-Friesland	24
Paaspuzzel	26
Parels uit de schattengrot	27
Het seminarie is verhuisd naar Heiloo	28
Agenda Heiligdom Heiloo	31
Kort nieuws	30
Van Onderop	32
Kort nieuws	34
Geboekt	37
Personalía	38
WJD Krakau	40

Colofon

SamenKerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zevenmaal per jaar. Nummer 3 jaargang 41

Redactie

Jim Schilder (hoofdredacteur), Christel Kerssens-Van der Pijl (eindredacteur), Eric Fennis, Maurice Lagemaat, Eric van Teijlingen, Petra Vermeer

Medewerkers

Anneke van Assema, Michel Bakker, Karin Blaauw, Meidert de Boer, Zr. Iuxta Crucem ssm, Matthijs Jansen, Pater Marianus Jehandut svd, Marius van der Knaap, Hein Jan van Ogtrop, Marcel Poorthuis, Erik Sengers, Jeroen de Wit, pr.

Redactieadres:

SamenKerk
Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon: 023-5112660, Faxnummer: 023-5112659
IBAN: NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Internet: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

De volgende uitgave verschijnt op 7 juli 2016.

Abonnementsprijs:

€ 30,00 per jaar; buitenland: € 36,00 per jaar
Abonnementenadministratie: 023-5112640

Advertenties:

Borgerpark Media
Postbus 8027
6060 AA Posterholt
Telefoon: 0475-711362
E-mail: info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Vormgeving/technische realisatie:

Novente vormgevers, Lunteren

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

6

Kledingbeurs in Velsbroek

Wat doen we met onze overvloedige kleding? Op vele plaatsen wordt het ingezameld voor hergebruik of het opsturen naar andere werelddelen. In de Kruispuntkerk in Velsbroek kan iedereen terecht voor prachtige tweedehandsjes. Met een goede bestemming van de opbrengst.

Onze Vader, 'Abba'

Hoewel christenen veel van elkaar kunnen verschillen, zijn alle christenen, van katholiek tot protestant, gezamenlijk verenigd in het gebed dat Jezus ons leerde. Wat bidden we eigenlijk met het 'Onze Vader'?

10

Vitaminen voor parochies

Zijn er manieren om de vitaliteit van een parochie te vergroten? Een pastorale raad van het bisdom gelooft van wel en biedt tien praktische tips.

14

18

Feest!

Traditiegetrouw ontvangen veel kinderen in de periode tussen Pasen en Pinksteren hun Eerste Heilige Communie en het Heilig Vormsel. Een kleurrijk overzicht van de feestelijkheden in ons bisdom.

Het seminarie is verhuisd

Tot voor kort was het grootseminarie van ons bisdom gevestigd op De Tiltenberg. Nu bevindt het zich in het Julianaklooster in Heiloo. Priester Jeroen de Wit maakt deel uit van de nieuwe gemeenschap en schetst de achtergrond van deze verhuizing.

28

24

I.H.S.-tekens in West-Friesland

In De Streek, het gebied tussen Hoorn en Enkhuizen, prijkt op een groot aantal huizen het logo 'I.H.S.', een teken dat verwijst naar de eerste christenen. Meindert de Boer dook in de geschiedenis en verspreiding van dit bijzondere teken in zijn eigen woonomgeving, West-Friesland.

Een nieuw Pinksteren

Dit is een tijd voor diepere eenheid van alle christenen, voor radicalere solidariteit met de armen, voor terugkeer naar God.

Op zondag 1 mei was ik bij de Heilig Bloedprocessie in Alkmaar. Het is een oude traditie die enkele jaren geleden in ere is hersteld. Ze gaat terug op 1 mei 1429. De pas gewijde priester Folkert celebreert z'n eerste heilige mis. Hij is zenuwachtig en morst van de geconsacreerde witte wijn. Die verandert op de corporale in rood menselijk bloed. Het wordt onderzocht en door de bisschop authentiek bevonden. Later wordt op die plek de Grote Kerk van Alkmaar gebouwd. Jaarlijks trekt een feestelijke processie ter ere van het mirakel door de straten van de stad. Tot aan de Reformatie. Tegen de diepste wens van de Heer in raken de christenen verdeeld. In katholieke landen worden de protestanten vervolgd. In overwegend protestantse landen de katholieken. Ook hier. De geuzenhoofdman Sonoy trekt met zijn mannen Alkmaar binnen. Alle beelden in de Grote Kerk worden stukgeslagen, zes Franciscanen opgepakt, naar Enkhuizen gebracht, en daar gefolterd en vermoord. De pastoor en de kapelaan worden op de stenen brug opgehangen.

Maar gelukkig zijn de wonden geheeld. We zijn weer broeders en zusters van elkaar. Ook al zijn er nog verschillen, we hebben hetzelfde trinitaire Godsbeeld, en kunnen weer samen getuigen dat God bestaat, liefde is, en met ons door het leven gaat. En dat is cruciaal in een tijd waarin God uit het hoofd en het hart van zoveel mensen is verdwenen; een tijd ook waarin allerlei verworpen godsbeelden mensen tot haat en geweld brengen. Samen getuigen we met kracht dat de Schepper van het universum geen eenzame Almacht is, maar liefde en relatie in zichzelf. Geen verre God ergens achter het universum, die toekijkt hoe wij hier op aarde wat aanmodderen, maar een God die zelf binnentreedt in onze geschiedenis, ons menszijn op zich neemt, onze lasten draagt, onze wonden heelt, en onze zonden vergeeft. Een God die intens bemint, maar ook bemind wil worden. De heilige Franciscus heeft dat ooit diep ervaren, en rende daarna de straat op roepende 'amor non amatur', 'de liefde zelf wordt niet bemind'. Enige tijd geleden had ik een gesprek met een groepje ouderen. Plotseling barste een oude vrouw in tranen uit. Het bleek dat zij door haar kinderen volledig genegeerd werd. Soms zag ze die op straat voorbijlopen, maar zij bestond niet meer voor hen. Een intens en diep verdriet. Het kan ons misschien enigszins doen beseffen hoeveel meer nog de eeuwige Vader door het ongelof, de lautheid en onverschilligheid van zijn kinderen gekwetst wordt.

Maria, bruid van de heilige Geest

Maar hoezeer ook we ons als christenen steeds meer met elkaar verbonden voelen, er blijven nog enkele wezenlijke verschillen, waarvan de Eucharistie en Maria wel de opvallendste zijn. Toch is ook hier beweging. Ik kreeg ooit bezoek van een groepje jongeren uit de *biblebelt*. Zij wilden een musical maken over Maria, en dachten waarschijnlijk: die bisschop heeft iets met Maria, laten we eens met hem gaan praten. Ik heb hen uitgelegd dat wij als katholieken Maria echt niet als een soort godin vereren. Zij is een schepsel, maar met een onvergelykbare waardigheid. Als je gelooft, heb ik hen gevraagd, dat Jezus de mensgeworden Liefde is, in wie 'de Godheid in zijn volheid woont', zoals de Bijbel zegt, kun je dan aannemen dat de eeuwige God een vrouw nodig had opdat zijn Zoon geboren kon worden, en dat zij daarna weer kon gaan? Dan maken we van Maria een soort 'draagmoeder'. Als we Jezus aanbidden als de Zoon van God, dan moeten we toch aannemen

Heilig Bloedprocessie in Alkmaar. Foto: Nico Graaf

dat er een unieke en blijvende relatie bestaat tussen de Drie-ene God en dit meisje. Dat is de basis van al onze Mariaverering. Vanuit die diepe eenheid met Gods heilige Geest kon de Zoon haar op het kruis in Johannes tot Moeder geven aan alle mensen van alle tijden. De jongeren waren het er mee eens en vroegen alleen: "Waarom hebben wij dat niet?" Ik heb uiteraard geantwoord: "Vraag dat maar aan jullie dominee." Waar het Maria betreft, zien we bij de Reformatie een nieuwe openheid.

Het wonder van elke dag

Met de Eucharistie ligt het misschien wat moeilijker. "Dit is mijn Lichaam... Dit is mijn Bloed", zegt de Heer bij het laatste avondmaal. We nemen Hem bij zijn woord. "Wie mijn vlees niet eet en mijn bloed niet drinkt, heeft het leven niet in zich", had Hij eerder al gezegd, "want mijn vlees is waarlijk voedsel en mijn bloed is waarlijk drank." Deze woorden gingen velen te ver. "Wie kan die taal nog verdragen", klaagden ze en lieten hem alleen. Het is alle eeuwen door een ergernis voor het menselijk verstand gebleven. We proberen het, soms ook zelfs katholieke theologen, zo uit te leggen dat we er rationeel iets mee kunnen. Maar dan lossen we het mysterie op, letterlijk, en maken ons eigen beperkte denkvermogen tot maatstaf van Gods wondermacht. Hiervoor waarschuwde kortgeleden de paus: "Zonder besef van Gods Almacht en Majesteit, dringen we de realiteit onze eigen menselijke wetmatigheid op." We hoeven niet alles te begrijpen met ons verstand. Sommige dingen van God gaan het oneindige te boven, en zijn alleen te vatten met het hart. Zoals een God die in zijn liefde zover gaat dat Hij

zichzelf maakt tot voedsel voor de mens. Een eucharistisch mirakel als in Alkmaar, in Amsterdam, recentelijk in Polen, en op zoveel andere plaatsen in de wereld is alleen maar een hulpmiddel voor ons wankele geloof. Laten we het als zodanig dankbaar aanvaarden. De Geest zal uiteindelijk ook hier eenheid brengen.

Een nieuw Pinksteren?

We kunnen het ons niet meer permitteren om verdeeld te zijn. Het is een wonde in het hart van de Heer, en een verzwakking van onze missie. De wereld heeft recht op een krachtig gezamenlijk getuigenis. Te ernstig is de situatie in de wereld, te groot de gevaren die ons bedreigen, te luidruchtig de geest van haat die in allerlei vormen mensen tegen elkaar opzet.

Dit is een tijd voor diepere eenheid van alle christenen, voor radicalere solidariteit met de armen van deze wereld, een tijd voor ommekeer en terugkeer naar God, die met oneindige liefde op ons wacht. De laatste drie pausen hebben allen gesproken over en gebeden om een 'nieuw Pinksteren', een bijzondere gave van Gods heilige Geest, die alleen de diepe wonden van onze tijd kan helen en vrede brengen. Maria was temidden van de apostelen toen de Geest kwam. De meimaand is haar maand. Als we haar grootheid erkennen en haar bemiddeling inroepen, zal ze ook nu bij haar Zoon wonderen bewerken van redding, verzoening en vrede, in de wereld en in ons eigen leven. In die zin wens ik u allen een gezegend Pinksterfeest. <

+ Bisschop Jozef Marianus Punt

De zeven werken van barmhartigheid zijn:

- de hongerigen spijzen
- de dorstigen laven
- **de naakten kleden**
- de vreemdelingen herbergen
- de zieken verzorgen
- de gevangenen bezoeken
- de doden begraven

Zes van deze werken zijn gebaseerd op de woorden van Jezus in het Evangelie van Matteüs (Mt. 25,35-36). Het zevende is gebaseerd op het Bijbelboek Tobit (1,17). In de zeven edities van jaargang 2016 van *SamenKerk* besteden wij, tijdens het Heilig Jaar (van de Barmhartigheid), steeds aandacht aan een van de werken van barmhartigheid. Bij deze serie is steeds in het midden van *SamenKerk* een afbeelding afgedrukt van 'De werken van barmhartigheid' van de Meester van Alkmaar uit 1504 (thans te bezichtigen in het Rijksmuseum).

Geen € 50 in broekzakken

Kledingbeurs in Kruispuntkerk in Velsbroek

U herinnert zich van vroeger vast dat kleding vaak thuis door uw eigen moeder werd gemaakt. Die werd vervolgens door de oudste gedragen, dan door de middelste en, met een beetje geluk, daarna door het jongste kind in het gezin. En als de kleding afgedragen was, maakte moeder er poetslappen van of ging die mee met de voddendoer.

Die tijden zijn geweest. De winkelstraten vandaag de dag puilen uit van de kledingzaken; zo ook onze kledingkasten. Wat doen we met onze overvloedige kleding? Groepjes hippe vriendinnen houden wel eens een eigen kledingbeurs. Iedereen neemt wat mee en zo wordt er, bij een kopje thee of glaasje wijn, onderling geruild, gepast, geklemd en gaat kleding voor een schappelijk prijsje van de ene naar de andere kledingkast.

Ook zijn er diverse organisaties die oude kleding ophalen, bijvoorbeeld voor hergebruik of voor Afrika. Voor veel parochies is Sam's Kledingactie een bekende. In Velsbroek wordt in de kerk 't Kruispunt iedere dinsdagmorgen tussen 10.00 en 12.00 uur een kledingbeurs gehouden. De kerkdeur staat wagenwijd open en iedereen is welkom. Achter in de kerk zijn tafels en kledingrekken klaar gezet om de dames-, heren- en kinderkleding te presenteren. Voor schappelijke prijsjes van € 2 tot € 4,50 gaan er vele kledingstukken over de toonbank, in dit geval eerder: over de kerkbank. Er zijn ook schoenen, (hand)tassen en andere accessoires verkrijgbaar. Volop keus dus.

Willem Meesters is samen met mevrouw Wally de Vries-Ooms coördinator van deze kledingbeurs. Zij worden gesteund door een twaalfstal vrijwilligers, die de kleding inzamelen, sorteren, nakijken, verkopen enzovoort. Meesters: "Iedere dinsdag is om 9.00 uur één van de twee vrijwilligersgroepen aanwezig om alles klaar te zetten. Dan drinken we om 9.30 uur een kopje koffie voordat om 10.00 uur de kledingbeurs begint. De ene week is het drukker dan de andere week. Maar op dinsdag is hier markttag op het parkeerterrein van het winkelcentrum (tegenover de kerk – red.). En dat helpt."

Deze kledingbeurs is begin 2010 gestart door het Leger des Heils. Omdat dit initiatief niet goed van de grond kwam, trok het Leger zich in september 2011 terug en nam 't Kruispunt het over. "We zagen dat er in deze omgeving veel stille armoede was; daarom vonden we dit belangrijk om zo deze mensen te helpen toch af en toe voor weinig geld wat kleding te kunnen kopen," aldus Meesters. Met de inzet van de vrijwilligers werd de kledingbeurs een succes. Nu komen er wekelijks tientallen mensen van diverse achtergronden. "Rijk of arm, ze komen hier allemaal. Ook onze burens van de dagbesteding 'Boshoeck' komen hier graag naar iets nieuws kijken."

Fred, Ineke en Hilly zijn vandaag als vrijwilliger actief. Ze hebben veel plezier aan dit werk, zoals de kleding uitsorteren, het helpen en adviseren van de klanten bij het maken van een keuze. Alle kleding wordt goed nagekeken of die niet vies is en nog bruikbaar, gesorteerd, gevouwen enzovoort. Mannen laten vaak iets zitten in hun broekzakken of overhemd... Is er wel eens iets gevonden, bijvoorbeeld een vijftigeurobiljet? "Nee," zeggen ze in koor, "dat niet. Wel vinden we in de kledingzakken, die we krijgen aangeboden, naast kleding ook knuffels en boeken. Die brengen we naar een speelgoedbank respectievelijk boekenbeurs." Naast de kleding vinden ze het samen doen en het koffiedrinken even zo belangrijk aan dit vrijwilligerswerk.

Mensen leveren hun kleding gratis aan. Soms brengen ze die zelf naar de kerk, maar het gebeurt ook dat iemand, naast een cadeautje, een tas oude kleding meeneemt naar een verjaardag van een bij deze kledingbeurs betrokken vrijwilliger. De meeste kleding wordt verkocht. Wat overblijft, of uit de mode is, wordt vervolgens weer weggebracht naar de Kledingbank IJmond. Omdat de kerk het gebouw gratis ter beschikking stelt, als ook de koffie/thee, wordt het hele bedrag van de verkoop van de kleding – jaarlijks een paar duizend euro – besteed aan goede doelen. Meesters: "Die goede doelen zijn in Velsbroek of omgeving of in het buitenland. Maar altijd heeft één van

onze vrijwilligers er een directe band mee. Wij geven niet aan grote organisaties, maar direct voor iets concreets. Als vrijwilligersgroep komen we twee keer per jaar bijeen om over de voorstellen van de giften te praten en een goed doel uit te kiezen." Als voorbeelden noemt hij de gift van een paardenwagen voor gehandicapten voor de plaatselijke manege, of het hospice in Santpoort. Ook noemt hij de steun aan een bejaardenhuis in Sri Lanka en hulp voor een project in Nepal, waar de dochter van de dominee van de kerk werkt.

't Kruispunt was tot een paar jaar geleden een kerkgebouw, waar de PKN-gemeente en de RK-parochie gezamenlijk gebruik van maakten. Nu is het gebouw eigendom van de PKN-gemeente en huurt de parochie de kerk eens per week voor een gebedsviering en eens per maand voor een Eucharistieviering. Dat gaat al jaren in goede harmonie. Geen van beiden heeft er de broek aan... Dat gaat ook niet, want iedere dinsdag worden de broeken verkocht voor 't goede doel! <

Eric van Teijlingen
Petra Vermeer

Kledingbeurs in 't Kruispunt

Dinsdag van 10.00-12.00 uur
Zon Bastion 3 in Velsbroek
mevr. Wally de Vries (023-5384997)
dhr. Willem Meesters (023-5373281)
Kledingbank IJmond is bedoeld voor sociale minima vergelijkbaar met voedselbank. Info: www.kledingbankijmond.nl
In veel parochies is ook Sams kledingactie bekend.
Info: www.samskledingactie.nl

Plaatsen van hoop

Naasteliefde aan de achterkant van Amsterdam

Hoe overleef je als vluchteling? Hoe zie je Amsterdam, door de ogen van een drugsverslaafde? En wie helpt in Amsterdam? De jongeren van *Wake up!!! Together* uit Schagen leerden Amsterdam op een heel nieuwe manier kennen.

In het Jaar van de Barmhartigheid ligt de nadruk op omzien naar de medemens. Veel organisaties werken hier concreet aan, dag in, dag uit. Een aantal christelijke organisaties uit Amsterdam organiseren het evenement *Exposure, kennis maken met de achterkant van Amsterdam*. Hiermee bieden ze jongeren de mogelijkheid om gehoor te geven aan de oproep van Jezus en paus Franciscus: "Om ieder mens lief te hebben en naar hen om te zien als schepsel van God." De afdeling caritas van bisdom Haarlem-Amsterdam (zie kader), de Sant'Egidiogemeenschap, de Salesianen in Amsterdam en de gemeenschap van Oudezijds 100 in Amsterdam ontvingen de jongeren van *Wake up!!! Together*. We

zijn allereerst op pad gegaan met Sonja. Zij was 25 jaar verslaafd aan heroïne en heeft jaren overleefd in de straatprostitutie. Ze vertelde waardoor zij de kracht gevonden heeft om haar leven te keren. Sinds vier jaar is ze clean en ze werkt niet meer in de prostitutie. Sonja werkt nu bij stichting De Regenboog, waar ervaringsdeskundigen vertellen over hun levenservaringen terwijl ze mensen rondleiden langs 'de achterkant van Amsterdam'. Haar verhaal was zeer aangrijpend! De groep ging ook op bezoek bij het drugspastoraat op de wallen. Drugsverslaafden kunnen daar terecht voor een gesprek, een maaltijd en een viering. Daar hebben we opnieuw ervaringsdeskundigen gesproken. Als

je in gesprek bent met iemand die het allemaal zélf heeft meegemaakt, komt het dichtbij. De jongeren waren behoorlijk geschokt dat dergelijke dingen echt gebeuren! In het Jeanette Noëlhuis delen gelovige mensen hun leven, huis en bezittingen met een behoorlijk aantal volwassenen en kinderen die een afwijzing hebben gekregen op hun asielaanvraag en nu nergens naartoe kunnen. De bewoners van het Jeanette Noëlhuis proberen in de geest van het evangelie samen te leven. We hebben ze ontmoet en hun verhalen gehoord; opnieuw schrijnend! Maar, wat ook duidelijk werd, is dat er veel mensen zijn die 'plaatsen van hoop' bieden aan deze hulpbehoevendenden.

Caritas in bisdom Haarlem-Amsterdam

Bijna elke parochie heeft er wel een: een PCI, een Parochiële Caritas Instelling. Maar niet iedereen is er mee bekend. Wat is het, wat doet het? Caritas. Dat is het woord dat in het midden staat. Liefde, naasteliefde. De PCI staat voor datgene waar het in geloof en onze geloofsgemeenschap om gaat: liefde tot de naaste omdat God ons eerst heeft lief gehad. En die liefde betekent dat die ander mag worden wie hij of zij geroepen is te zijn, zoals hij of zij is. In onze wereld kan niet iedereen zich zo vrij ontwikkelen. Mensen hebben schulden opgebouwd door ziekte of echtscheiding. Mensen hebben geen geldige papieren na migratie. Mensen zitten in de gevangenis. Voor deze mensen is er de PCI, die met geld, aandacht en het liefst allebei, namens de kerk kan laten zien wat Gods barmhartigheid betekent. Sommige hulpvragen zijn te groot om door de PCI's in een bepaalde regio te worden beantwoord. Die vragen komen terecht bij de Diocesane Commissie voor de Caritas. Dankzij de afdracht van de PCI's kunnen deze grotere projecten gesteund worden. Veel daarvan bevinden zich in Amsterdam: het EXODUS-huis voor mensen die uit de gevangenis komen en aan de samenleving moeten wennen, een stichting die met veel vrijwilligers migranten helpt hun weg te vinden in Nederland, de kerstmaaltijd voor daklozen en vluchtelingen van Sant'Egidio en hun huiswerkklass in een multiculturele buurt. De christelijke leefgemeenschap op de Wallen. Maar ook buiten Amsterdam worden projecten ondersteund: de daklozenmaaltijden in Enkhuizen of de hulp in Zeewolde voor mensen die niet meer verder weten in het leven. De aandacht voor de caritas is niet vanzelfsprekend. We zijn vaak op onze eigen zorgen en vragen gericht, te weinig op die van anderen. Daarom zijn er op het bisdom drie mensen die binnen parochies en PCI's de roeping om caritas te beleven en te doen, hoog houden. Door samen op zoek te gaan naar de noden in de buurt en door contact te leggen met andere hulporganisaties. Door te helpen om caritas zichtbaar te maken in de parochie, bijvoorbeeld op het jaarlijkse caritasweekend. Door bestuurders en gelovigen te helpen hun spiritualiteit van de caritas te verdiepen op de bezinningsdag. Door goede voorbeelden aan te reiken op de caritasdag. Dit jaar staat het programma natuurlijk in het teken van het Jaar van de Barmhartigheid. We willen samen ontdekken hoe die barmhartigheid als levenswijze ons geloof en onze gemeenschappen kan verrijken. Meer informatie via caritas@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Zo'n andere 'plaats van hoop' bezochten de jongeren uit Schagen bij de gemeenschap van Sant'Egidio. Het motto van deze gemeenschap is: gebed, vrede en vriendschap met de armen. Ze verblijven in een huis naast de Mozes en Aäronkerk.

We hebben samen Eucharistie gevierd en gesproken met een aantal Syrische vluchtelingen die werden opgevangen in de Amsterdam Arena. We hebben samen gegeten en gezongen. Zeer bijzonder om op deze wijze kennis te maken met de

'achterkant' van Amsterdam en met de mensen die zich met hart en ziel in te zetten voor de medemens. <

Karin Blaauw

Onze Vader, 'Abba'

Het gebed van Jezus voor ons

Waar christenen veel van elkaar kunnen verschillen – denk alleen maar aan kerkorganisatie, Bijbelinterpretatie, sacramenten enzovoort – zijn alle christenen, van katholiek tot protestant, van orthodox tot *pentacostal*, gezamenlijk verenigd in het gebed dat Jezus ons leerde. Hooguit dat een vertaling van de oorspronkelijke tekst een verschil in woorden geeft, maar de intentie, het gebed is hetzelfde. Logisch, het was Jezus zelf die ons deze woorden gaf om te bidden tot de Vader, tot God.

En God was de God die hemel en aarde had gemaakt, de God van Abraham, Isaak, en Jacob. De God ook die het volk Israël bevrijd had uit het land van slavernij en gebracht had naar het land van melk en honing. Die God noemde Jezus: Vader, 'Abba'. Hij gebruikte die aanhef om Gods goedheid en medeleven te benadrukken. Het kwam voort uit een diepe en intieme godservaring, die niet plechtig was en God op afstand zette. Integendeel, door God 'Abba' te noemen, kwam God juist heel dichtbij. De eerste woordjes van ieder kind uit Galilea waren immers: *imam* (mama) en *abba* (vader, papa). Door God 'Abba' te noemen, toonde Jezus God als affectie, intimiteit en nabijheid (als een vader tegenover een kind) maar ook respectvol en als onderwerping (als een kind tegenover zijn vader).

Gebed was heel belangrijk voor Jezus. Als jood bad Hij vanaf jeugdige leeftijd iedere dag, bij het opstaan en bij het slapen gaan, een dankzegging, de 'Shema': "Luister, Israël, JHWH is onze God. JHWH alleen..." (zie Deut. 6, 4-9 en 11, 13-21; Num. 15, 37-41). Hij bad vast ook de andere dagelijkse gebeden en dankzeggingen. Maar bijzonder bij Jezus is ook dat in de evangeliën geschreven staat dat Jezus zich wel eens terugtrok op afgelegen plaatsen om te bidden. 's Ochtends heel vroeg of zelfs delen van de nacht. Hij was dan in gebed één met de Vader. Gebeden uitspreken deed Hij ook als Hij zieken genas, door hen de handen op te leggen en te zegenen. Of zijn vreugde uit te spreken over de ontvangst van zijn boodschap met de gebedstekst: "Ik prijs U Vader, Heer van hemel en aarde..." (Lc. 10, 21; Mt. 11, 25-26).

Jezus spreekt God aan als vader, als een goede vader. Waarom? Een vader zorgt voor zijn kinderen. Ze zijn van hem afhankelijk. Hij leert hun over het leven en over het geloof. Maar de vader was (in die tijd) ook het hoofd van het gezin, naar wie geluisterd werd en die niet werd tegen gesproken. Kinderen zijn voor een vader een bron van vreugde en zij moesten leren hem te vertrouwen. Kind-zijn betekende tot een vader behoren en met vreugde aannemen wat hij hun gaf. Maar ook zijn autoriteit accepteren, naar hem luisteren en zijn orders opvolgen.

Jezus gaf zijn leerlingen een gebed dat met een paar woorden zijn meest intieme relatie met God en zijn zorgen voor de wereld omvat. In dit gebed zien we vast ook welke gebedsintenties Jezus in die nachtelijke uren tot God de Vader heeft gericht. Het Onze Vader is kort. Het is geen omhaal van woorden want Jezus hield bij het bidden niet van veel woorden (zie Mt. 6, 7). Jezus leerde

het zijn leerlingen omdat zij Hem erom gevraagd hadden: leer ons bidden, zoals Johannes de Doper zijn leerlingen bidden heeft geleerd. Dat gebed wat Johannes leerde, is ons onbekend. Maar het zal wellicht zijn boodschap van bekering hebben gereflecteerd, God vragend gevrijwaard te blijven van zijn oordeel. Het gebed van Jezus, daarentegen, is vol van vertrouwen in een liefhebbende vader.

Het Onze Vader valt uiteen in twee grote wensen gericht op God zelf, en in drie uitroepingen gericht op de basisbehoeften van de mens. De twee wensen zijn: geheiligd zij uw Naam en uw Rijk kome, en de drie basisbehoeften zijn: geef ons brood, vergeef onze schulden en breng ons niet in bekoring. In de evangeliën wordt het gebed van de Heer in twee versies weergegeven (Lc. 11, 2-4; Mt. 6, 9-13).

Vader!

Dat is altijd het eerste woord van Jezus als Hij met God spreekt. Het is niet enkel een aanroeping als openingswoord. Het opent een atmosfeer van vertrouwen en intimiteit, waarin alle hierop volgende petitie gevormd worden. Jezus leert ons hier om te bidden zoals Hij bidt. Dat wij onszelf zien als geliefde kinderen van de Vader, en als broeders en zusters onderling. God is de Vader in de hemel. Hij is niet gebonden aan de Tempel in Jeruzalem of welke andere heilige plaats ook. Hij is de Vader van allen, niet ver weg maar dichtbij. Iedereen kan Hem aanroepen... Vader, Abba! De evangelist Matteüs voegt er nog aan toe: "die in de hemel zijt", opdat helder is waar God de Vader zetelt.

Geheiligd zij uw Naam

Dit is geen intentie, maar de eerste hartenwens van Jezus. In feite zegt Hij: moge de Naam van de Vader (h)erkend en aanbeden zijn. Moge iedereen de goedheid en de reddende kracht van die heilige Naam ervaren. En dat niemand die negeert of er respectloos mee omgaat. Dat de namen van andere goden niets waard zijn en dat iedereen de Naam van de Goede Vader zegene. In semitische culturen is een naam meer dan een woord om iemand mee aan te spreken. Die vertegenwoordigt zijn wezen of de natuur van een persoon. Een naam is dus meer dan een naam. De Naam van God – JHWH, Ik ben die is – is in werkelijkheid een goede en reddende God, een God die er voor je is, die goed is.

Uw Rijk kome

Dit is de kern van Jezus' boodschap: Gods Rijk van liefde, vergeving en vrede in je hart. Een Rijk dat is als een mosterdaadje zo klein, maar dat zal uitgroeien tot een

Onze Vader in Jeruzalem

forse boom. Een Rijk dat al onder ons is, maar ook in de toekomst ligt. Een Rijk in deze wereld als gist in deeg. Dit Rijk is het goede nieuws voor armen, genezing voor zieken, opstanding voor doden. Het is Gods Rijk waar ieder mensenkind telt en niet zoals in de mensenwereld waar de ene over de ander heerst, economisch, politiek, seksueel...

Uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel

Deze intentie, bij Matteüs vermeld, versterkt de vorige twee wensen. Het verbindt ons aan Gods reddend plan voor de wereld. Het is tevens een aanroeping dat de wereld, waar de mensen regeren, meer mag lijken op de hemel, waar God is. Maar ook dat Gods wil, dat wil zeggen zijn aanwezigheid voor de hele schepping (van hemel en aarde) geldt.

Geef ons heden ons dagelijks brood

De volgende zinnen richten zich op de menselijke behoeften. Als eerste dat we voor iedere dag naar behoefte te eten hebben. Hiermee wordt uiteraard niet de overvloed van vandaag bedoeld, maar voldoende om van te leven. En ook dat niemand zonder brood is. We vertrouwen daarbij op God die als een vader voor zijn kinderen zorgt, zodat we kunnen leven. Brood om te leven, met als vooruitzicht eenmaal te zitten aan het hemels gastmaal.

Vergeef ons onze schuld zoals wij aan anderen hun schuld vergeven

We staan bij God in het krijt. De liefde van de Vader niet beantwoorden, zijn Rijk niet betreden, is onze grote zonde. Daarom leert Jezus ons deze zinsnede bidden. Niet omdat we de Tien Geboden, Gods Wet, hebben overtreden, maar omdat we niet zijn ingegaan op de uitnodiging »

Pater Noster Kerk

Nieuw Onze Vader

Met ingang van 27 november 2016 wordt de nieuwe vertaling van het Onze Vader gebruikt in de liturgie. De Nederlandse bisschoppen voeren deze vertaling gelijktijdig in met de Belgische bisschoppen. Hiermee kunnen Nederland en Vlaanderen dezelfde tekst van het Onze Vader gaan bidden. De nieuwe tekst luidt:

*Onze Vader, die in de hemel zijt,
Uw Naam worde geheiligd,
Uw Rijk kome,
Uw wil geschiede, op aarde zoals in de Hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren
en breng ons niet in beproeving
maar verlos ons van het kwade.*

te treden in Gods Liefde. We zondigen tegen de liefde tot God en tot de naaste. Daarom hebben we vergeving en genade broodnodig. Dat is ons gebed tot God. En als wij dit vragen, moeten wij ook anderen, in onze nabije omgeving, vergeven. Geen haat maar liefde. Geen wapens maar ploegscharen. En misschien niet één keer, of zeven keer, maar zeven maal zeventig keer...

En leid ons niet in bekoring

Als zwakke mensen staan wij steeds bloot aan gevaar en lopen we het risico aan de verleidingen toe te geven, dat wil zeggen ons van Gods Rijk te vervreemden, af te zonderen, en ons in te laten met de macht van het Kwaad. Jezus leert ons hiermee dat we altijd hierop attent moeten zijn en dat als het Kwaad nabij komt we op de hemelse Vader vertrouwen.

Verlos ons van het Kwade

Deze zinsnede die we alleen bij Matteüs vinden, borduurt op de vorige gebedsintenties voort. Hij wil de oorspronkelijke gedachte van Jezus over de bekoring en het Kwaad onderstrepen. Terwijl alle joodse gebeden bijna altijd eindigen met een lofprijzing van God, eindigt het Onze Vader met een roep om hulp tegen het Kwaad, die nog iedere dag nodig is... Vader, verlos ons!

Zoals joodse ouders hun kinderen de 'Shema' leren en op het hart drukken, laten wij onze kinderen – thuis, op school, bij de sport – dit gebed van de Heer leren om zo in een notendop de boodschap van Jezus te bewaren en te verspreiden. <

Eric van Teijlingen

Zeg niet Vader,
als je geen kind kunt zijn.

Zeg niet onze,
als je slechts aan jezelf denkt.

Zeg niet hemel,
als je slechts naar aardse zaken verlangt.

Zeg niet uw naam worde geheiligd,
als je voortdurend je eigen eer zoekt.

Zeg niet uw rijk kome,
als je alleen maar hoopt er zelf beter van te worden.

Zeg niet uw wil geschiede,
als je geen tegenslag kunt verdragen.

Bid niet voor het brood van vandaag,
als je niet voor de armen wilt opkomen.

Bid niet voor vergeving van schulden,
als je in wrok leeft met familie of burens.

Bid niet voor een leven zonder bekoring,
als je voortdurend met het kwaad omgaat.

Bid niet voor een leven zonder kwaad,
als je niet op zoek bent naar het goede.

Zeg niet amen en zo zij het,
als je dit gebed niet ter harte neemt.

Gebed uit Tsjaad

De tekst is gebaseerd op het boek: *Jesus, an historical approximation*, José Antonio Pagola (hoofdstuk 11), ISBN 9781934996096, Convivium press 2009.

De agenda en activiteiten van onze bisschoppen vindt u terug op de website van het bisdom www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl en op www.arsacal.nl

Uit de kroniek van de bisschoppen

Foto: Kerk in Nood/Peter-Paul van Voorst

Avond van de Martelaren

Vrijdag 18 maart vond in de Sint Nicolaasbasiliek in Amsterdam de 'Avond van de Martelaren' plaats. Tijdens deze avond werden de meer dan 4000 christenen herdacht die jaarlijks om hun geloof worden vermoord en de 100 à 150 miljoen christenen die om hun geloof worden vervolgd. Mgr. Jozef Punt was hoofdcelebrant van de Eucharistieviering, waarin ook Mgr. Rob Mutsaerts, Mgr. Jan Hendriks en Mgr. Jan van Burgsteden concelebreerden (naast verschillende priesters). De organisatie van deze avond werd verzorgd door Kerk in Nood.

Ziekentriduüm in Hilversum

Al tientallen jaren vindt in Hilversum in de Emmaüskerk een ziekentriduüm plaats. Veel vrijwilligers maken het mogelijk dat vele oudere en zieke mensen drie dagen kunnen mee maken. Mgr. Jan Hendriks was op woensdag 20 april aanwezig om de ziekenzegen te geven en de handen op te leggen. Pastoor Dresmé, emeritus pastoor Willems, diaken Tünnissen en pastoraal werker Vlooswijk vierden de ziekenzegen mee.

Foto: Maaïke Willard

Foto: Jan Ros

Laatste stafvergadering

Op donderdag 21 april jl. vergaderde de staf voor de laatste keer in de vertrouwde bestuurskamer van het bisschopshuis. Begin mei is de verhuizing van het bisdom gestart.

Verhuizing bisdom kantoren gestart

Begin mei is gestart met de verhuizing van de bisdomkantoren. Met het allereerst wegnemen van de profane waardevolle spullen uit het Haarlemse, komt er een definitief einde aan bijna 150 jaar wonen en werken in het centrum van Haarlem. De plebanie (pastorie) van de Kathedraal aan de Leidsevaart zal het nieuwe bisschopshuis worden. Op de Tiltenberg te Vogelenzang zal het dienstencentrum van het bisdom worden gevestigd. Het seminarie is verhuisd naar Heiloo (zie ook het artikel op pagina 28). De bisschop Mgr. Punt zal op het terrein van De Tiltenberg gaan wonen en de hulpbisschop Mgr. Hendriks zal zijn intrek nemen in het nieuwe bisschopshuis. De kathedrale parochie zal van enkele ruimtes van het nieuwe bisschopshuis gebruik blijven maken. De telefoonnummers, emailadressen en het postadres van het bisdom veranderen niet. Wél het bezoekadres van de diocesane diensten; dat is vanaf nu Zilkerduinweg 375, 2114 AM Vogelenzang.

Foto: Sjaan VanderJagt/pixelpolder

10 tips voor meer vitaliteit in uw parochie

Het bisdom wil het missionair en spiritueel elan van parochies versterken. Daartoe heeft de Diocesane Pastorale Raad (DPR) tien tips opgesteld. De DPR is een raad die is samengesteld uit vertegenwoordigers van diverse groepen gelovigen uit ons bisdom: kerkbestuursleden, jongeren, nieuwe katholieken, religieuzen en jonge ouders. Zij adviseren de bisschop in pastorale aangelegenheden, en denken met hem mee over de toekomst van ons bisdom.

1 Stel uw kerkgebouw open, of in ieder geval een deel ervan, zodat mensen even binnen kunnen lopen om stil te zijn, een kaarsje te branden. Er zijn genoeg mogelijkheden om dit veilig te doen, en u bewijst er gelovigen en niet-gelovigen een grote dienst mee.

2 Wees alert op mogelijkheden voor minder kerkelijke mensen om ergens bij aan te haken. U kunt daarbij denken aan het houden van meer meditatieve vieringen, zonder dat dat in de plaats komt van de zondagsmis. Diaconale activiteiten zijn bij uitstek mogelijkheden om niet zo kerkelijke jongeren enthousiast te maken. Zorg ervoor dat er mensen zijn die bij de kerk anderen welkom heten en een praatje maken met nieuwkomers. Hou de website van de parochie laagdrempelig door kerkjargon te vermijden. Gebruik bijvoorbeeld niet 'sacramenten', maar 'katholiek worden'; niet 'catechese' maar 'cursussen'.

3 Sluit u niet op in de kerk, maar ga erop uit! Er zijn allerlei mogelijkheden om een hand uit te steken naar mensen in de samenleving die (nog) niet betrokken zijn bij geloof en kerk. We hebben als kerkgemeenschap immers een missieopdracht. U kunt denken aan diaconale initiatieven, open huis houden, debatavonden, huisbezoeken, filmavonden, straatangelisatie et cetera. We hebben een heel Goede Boodschap te brengen en velen hebben behoefte aan een luisterend oor. Vraag eventueel bij het bisdom om hulp bij de organisatie of bij het ontwikkelen van ideeën.

4 Organiseer laagdrempelige groepen, bij voorkeur bij mensen thuis, als een soort van thuiskerken, om elkaar te inspireren, bezinning te bieden, om met en voor elkaar en anderen te bidden. Houd deze groepjes klein, maar richt ze wel op groei: als de groep groter wordt dan ongeveer tien mensen, kan de groep in tweeën worden gesplitst. Vanuit deze groepjes kan er ook zoiets als ziekenbezoek georganiseerd worden.

5 Zoek in uw parochie of regio naar mogelijkheden om geloofscursussen aan te bieden, zoals de Alpha-cursus, of een cursus rond de dvd-serie *Catholicism*. Om het bekende spreekwoord om te draaien: meer bekend maakt meer bemind!

6 Gebed: voor een vitale parochie is het gebed heel belangrijk. Organiseer eens rond de Mis of andere vieringen momenten van aanbidding van het Allerheiligst Sacrament. Dat hoeft soms niet meer dan een kwartiertje te zijn, maar langer kan natuurlijk ook. Even in stilte rond de Heer. Bouw ook momenten in van rozenkransgebed. Koppel het gebed aan bepaalde intenties die mensen op kunnen geven en geef er zelf ook intenties aan die parochie-overstijgend zijn. Belangrijk is ruimte te geven aan de stilte, waar veel mensen gebrek aan hebben in het dagelijks leven, terwijl ze er wel behoefte aan hebben.

7 Help mensen om actief deel te nemen aan de Mis, door de verschillende onderdelen uit te leggen in catecheseavonden of in folders, en aan te geven hoe en waar men actief kan deelnemen. Met een actievere en bewustere participatie zullen de mensen met meer vrucht kunnen deelnemen aan de viering van de Eucharistie, en dat is weer goed voor de geloofsopbloei. Te denken valt hierbij ook aan het bevorderen van het meezingen in de vieringen en mogelijk af en toe eens meezingconcertjes te organiseren waarbij ook de teksten van de gezangen een uitleg kunnen krijgen.

8 Wees er alert op de gezinnen actief bij de gemeenschap te betrekken en aarzel niet kinderen en jongeren in de viering een actieve rol te geven. Het moet geen probleem zijn dat kinderen wat onrust brengen in een viering. De synode over het gezin zou aanknopingspunten kunnen bieden om extra aandacht aan de gezinnen te geven. Organiseer een leuke activiteit voor kinderen om zo in contact te komen ook met de ouders.

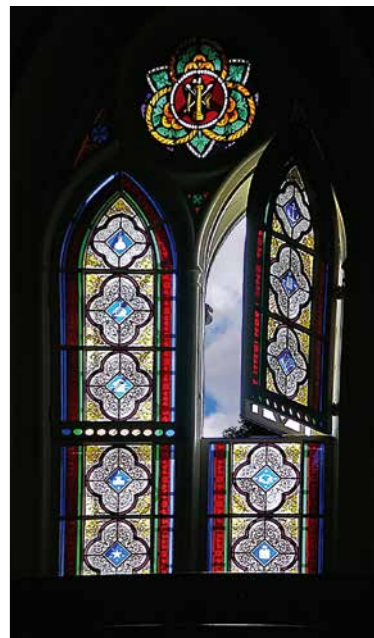
9 Maak het sacrament van boete en verzoening makkelijk toegankelijk. Dat kan bijvoorbeeld als de priester op een vast moment in de week of de maand op een vaste plek in de parochie hiervoor beschikbaar is. Geef hier bekendheid aan. Zorg ervoor dat de plek waar gebiecht kan worden duidelijk zichtbaar en verlicht is. Als de drempel laag is, zullen mensen die drempel wat makkelijker overstappen en zullen ze ook de gelegenheid te baat nemen om waar nodig eens raad te vragen over wat er in hun leven speelt. Wijs mensen ook op biechtgelegenheden elders; soms is dat aantrekkelijker dan in "eigen huis".

10 Laat u niet van de wijs brengen door aantallen. Natuurlijk willen we graag volle kerken, maar ieder mens die een stapje zet in de richting van God is al van eindeloze waarde. Bovendien is de Kerk groter dan onze eigen parochie, én: het is uiteindelijk Gods werk, dus we mogen er met groot vertrouwen in staan.

Pater Marianus Jehandut svd en Zr. luxta Crucem ssvm, namens de DPR

Hebt u iets moois te delen?

Als u een of meerdere van deze tips al in praktijk brengt, zouden we dat graag horen. Wellicht kunnen we die ervaringen in een volgend nummer van *SamenKerk* met andere parochies delen. Stuur s.v.p. een e-mail naar samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl, met daarin een korte omschrijving van de activiteit en de contactpersoon. Dank!

Een oude havenplaats in de bollen

De oude kerk met het koor als ruïne

De streek

U kunt het geloven of niet, maar ooit was Limmen een havenplaats. Ten noorden van het dorp ligt de buurtschap Dusseldorp. Oorspronkelijk heette die plaats Disseldorp omdat de buurt de vorm had van een dissel. Van daaruit liep een vaart die uitkwam ten zuiden van Akersloot. De naam van het dorp Limmen kan komen van het oude woord 'limb', dat moeizaam stromend schijnt te betekenen. De stroom die bij Egmond in zee kwam is verzand. Voor het onderhoud van de Schoorlse zeedijk moest Limmen in 1422 vijftien man leveren. De bodem bleek later erg geschikt voor de bloembollenteelt. In 1570 werden bollen door O.G. Busbecq, gezant van keizer Ferdinand van Oostenrijk, uit Turkije naar Europa gebracht. Kort daarna (op 8 oktober 1573) werd Limmen een vluchthaven voor de Spanjaarden die het beleg van Alkmaar verloren. Maar ook voor de prinsgezinden waren de mensen hier vriendelijk. Dat waren ze niet voor de mensen van de nieuwe leer: de preekstoel in de oude (nu protestantse kerk) werd regelmatig bevuild en onder de middagpreek organiseerde men luidruchtige feestjes. Men bleef dus gewoon katholiek. Hoe belangrijk de plaats was, bleek ook op 10 oktober 1799, toen in de smidse van Limmen op een aambeeld de overeenkomst werd getekend tussen de Engelse-Russische en de Franse-Bataafse legerhoofden, waarbij eerstgenoemden zich tot ontruiming van Noord-Holland verplichtten. Dat aambeeld wordt in het stadhuis bewaard. De bollenteelt kwam pas na 1850 goed tot ontwikkeling. Toen de teelt goed op gang was gekomen, stichtte schoolmeester P. Boschman

in 1928 aan de Zuidkerkenlaan naast de oude kerk de 'Hortus Bulborum'. De naam Limmen kan trouwens ook komen van het Friese 'lindebam' (lindeboom) of van liem (leem); wie het weet mag het zeggen.

De Groot Limmerpolder (de A9 loopt er tegenwoordig dwars doorheen) beslaat het oostelijke (natte) deel van de gemeente. De net achter Van der Valk in Akersloot gelegen windmolen helpt het elektrische gemaal.

Het kerkdorp

De oude kerk is gelegen op de zuidelijke punt van de strandwal Limmen-Heiloo-Alkmaar. De oudste vermelding dateert uit 740. Omstreeks 800 wordt een – vermoedelijk houten – kerkje te Limbon vermeld, dat eigendom is van de St. Maartenskerk in Utrecht. Het vrome Limmen wordt in 980 weer genoemd wanneer de graaf van Holland, Dirk II, schenkingen doet aan het klooster van Egmond. Vanaf de eerder genoemde A9 heeft men een mooi zicht

De huidige Corneliuskerk

op de oude kerk links en de katholieke kerk meer naar rechts. Ook romaans... zo wil een begin 20^e-eeuwse architect ons doen geloven. De hervormde (eerst aan Willibrord en later aan Cornelius gewijde) kerk heeft muurresten uit 1100. De laat-romaanse toren dateert uit 1200. Rond 1300 verrees de kerk. In 1572 liep die schade op. De toren werd hersteld en het schip ook, zij het afgeplat, want de koorpartij bleef een ruïne. Die werd pas in 1806 opgeruimd. De toren bevat een echte Hemony-klok uit 1650. Van binnen zijn er nog gotische sleutelstukken aan de balken te vinden. In 1968 werd de kerk bevrijd van zijn naargeestige pleisterlaag aan de buitenkant.

H. Cornelius

Geboren uit het voorname geslacht van de Corneli, was hij paus van 251-253; hij stond als een zachte en verzoeningsgezinde natuur aan het hoofd van de kerk. Onder Gallus werd hij verbannen en stierf hij in Civitavecchia. Hij werd begraven in de catacomben van Callixtus in Rome. Omdat zijn naam aan het latijnse cornu doet denken, werd hij afgebeeld met een hoorn. De fantasie ging nog verder: hij werd de patroon van het gehoornde vee. Hij heeft dus weinig met bloembollenteelt te maken. Hij heette wel beschermer te zijn tegen vallende ziekte (epilepsie) en ziektes waar niemand raad mee wist. Vooral daardoor werd hij ook hier populair. Hij wordt meestal samen met Cyprianus afgebeeld met een boek. Zijn

David in tranen

Interieur Corneliuskerk

reliëken zijn (met die van Cyprianus) te vinden in schrijnen in Cornelimünster in Duitsland en in het Franse Compiègne.

De katholieke kerk

Die werd uiteraard ook aan Cornelius gewijd (Martinus kreeg eveneens ruimte) en Willibrord, die ook goed helpt bij epileptische problemen, kreeg een plaatsje naast hem op de buitengevel. De kerk lijkt oud-romaans, maar dateert pas uit 1901. Eerst was er verderop een schuurkerkje aan de Disseldorp. Later kwam iets ten zuiden van de huidige kerk een bouwsel uit 1856, vanaf 1963 met toren. Na 160 jaar werd die afgedankt en werd een nieuwe kerk gebouwd. J.H. van Groenendael was de architect en P. Snel uit Schagen leidde de bouw. Het is bij nadere beschouwing een kerk met romaanse, vroeg-gotische, renaissance- en modernere motieven. Opvallend is het portaal met een tribune erboven en de toren die aan de zuidkant het gebouw flankeert. Een rond tongewelf overspant bijna vijftien meter hoog het geheel. De kerk is erg licht; grote rosetramen in transepten en westbouw lijken daar de oorzaak van. Maar ook werkt mee dat de zijbeuken niet met lessenaarsdaken (schuine daken) op het schip aansluiten, maar met platte zadeldaken zijn gedekt. Zo is er meer ruimte voor de bovenlichten. Eenzelfde list paste men toe in het schip van de Bavokathedraal. De preekstoel en enkele schilderijen (het kerstschilderij van Bloemaert!) komen nog uit de oude kerk. De gebroeders Van

Rooyen vervaardigden gebrandschilderde ramen. Mooi is het beeld van David op de biechtstoel met tranen van berouw. Het orgel is van Ypma en dateert uit 1882. In 2002 vierde men het 100-jarig jubileum. Er werden nog nieuwe schilderijen van Cornelius en Martinus door Siem van Bleisem (uit 1980) aan de achterwand gehangen. Een nieuw monument in de vorm van een bloembol is op 15 april 2002 bij gelegenheid van het 100-jarig bestaan door Tewis Elzinga geplaatst. Die symboliseert openheid, omarming en het bloeiende Limmen.

Waarom de kerk zo bloeien kan? Volgens mij doordat er zoveel heiligen in ere worden gehouden: Willibrord, Cornelius, Martinus, Petrus (binnen in een raam en buiten in standbeeldvorm met Paulus om het kerkhof te bewaken). Als je zoveel heiligen te vriend houdt en elkaar vasthoudt door zoveel feesten te vieren als ze hier doen, moet het toch wel goed gaan! <

Hein Jan van Ogtrop, Haarlem

Meer afbeeldingen op de website www.kerkengek.nl en de website www.corneliuskerk-limmen.nl bij de rubriek: 'rondkijken in de Corneliuskerk'. De tekening van de schuurkerk is uit het boekje *Geschiedenis van de rk kerk in Limmen* van Peter Valkering uit 2012-13. Interessant is het artikel van pastor Olling: 'St. Cornelius van Rome naar Limmen'.

De bedoeling van deze serie artikelen is om aandacht te besteden aan de verbeelding van de Bijbel (met name van het Oude Testament) in de kerkelijke architectuur. We behandelden al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? We zijn geïnteresseerd. Vandaag op weg naar Alkmaar langs de A9. Bij Akersloot even westwaarts naar Limmen.

De schuurkerk aan de Disseldorp met Groenhout als pastoor.

Moderne Cornelius van Siem van Beisem

FEEST!

Eerste Communie- en Heilig Vormsel-feesten in het bisdom

Traditiegetrouw ontvangen veel kinderen in de periode tussen Pasen en Pinksteren hun Eerste Heilige Communie en/of het Heilig Vormsel. De redactie van *SamenKerk* kreeg vele leuke reacties van de parochies in ons bisdom op de oproep om foto's van dit bijzondere moment in te sturen. Helaas kunnen we niet alle foto's afdrukken. Bovendien vinden sommige feestelijkheden plaats na het verschijnen van deze *SamenKerk*. Alle ingezonden foto's zullen te zien zijn op de website van het bisdom, www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl.
Alle Eerste Communicanten en Vormelingen: van harte gefeliciteerd!

- 1. >> Eerste Heilige Communie van de St. Eloyparochie Beverwijk/ Wijk aan Zee op zondag 10 april in de Odulphuskerk in Wijk aan Zee.
- 2. >> De vormelingen van Grootebroek en Bovenkarspel in de Sint Martinuskerk in Bovenkarspel.
- 3. >> De Eerste Communicanten van de O.L.V.G. parochie uit Halfweg/ Zwanenburg, de Sint Jacobus de Meerdere parochie uit Haarlemmerliede en de sint Adalbertus parochie uit Spaarndam.
- 4. >> Vormselviering in de Heilig Hartparochie in Heerhugowaard Noord waar de begeleiding in handen is van oud-vormelingen.

- 5. >> De Eerste Communicanten bij de Lucaskerk in Venhuizen. Foto: Aart van Wijk
- 6. >> De Eerste Communicanten van de parochie De Vier Evangelisten, locatie Pauluskerk in Amsterdam-Osdorp. Foto: Marco Berkhout
- 7. >> Eerste Heilige Communie van Regio De Waterkant in de H. Bonifatiuskerk in Spanbroek. Foto: Miranda Schipper van De Mandrill Fotografie
- 8. >> Jong volwassenen vormelingen van de Corneliusparochie tijdens de Paaswake van 26 maart in de Corneliuskerk in Limmen. Foto: Hans Hollenberg
- 9. >> De vormelingen van de parochie Wieringermeer, Schagen en de werkgroepleden. Foto: Frank Dusée
- 10. >> De kinderen van de BOAZ-parochies (Bloemendaal, Overveen, Aerdenhout en Zandvoort) tijdens de Eerste Communie in de Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen kerk te Overveen. Foto: In Bloei Fotografie

INSPIRATIE

In de blik van Jezus ontdekt de mens ook de liefde en barmhartigheid van de hemelse Vader, ontdekt hij de toekomst die op hem wacht.

Want 'Jezus Christus is het gelaat van de barmhartigheid van de Vader'.

Paus Franciscus

Openingszin in de aankondigingsbul (MV) van het Jaar van de Barmhartigheid

De zeven werken van barmhartigheid: de naakten kleden, Meester van Alkmaar, olieverf op paneel, 1504, collectie Rijksmuseum

Van Tertiariissen tot Zoeaven

Een tocht over katholiek Texel

In veel steden in ons bisdom zijn sporen van de katholieke geschiedenis terug te vinden. Sommige zeer opvallend, zoals kerken en kloosters, andere subtieler, zoals verwijzingen in gevelstenen of achter voordeuren. Ga met deze rubriek in de hand op stap en laat u verrassen! Aflevering drie brengt ons naar Texel, een tocht die per fiets of met de auto het beste af te leggen is.

Texel in kort bestek

Texel is met 170 km² ons grootste Waddeneiland. Den Burg was al in de achtste eeuw het bestuurlijk centrum. Er was toen ook een munster of miniconvent gevestigd. Het heeft de hoofdkerk van het eiland. Willibrord verbleef in 721 gedurende een half

jaar op Texel. Tijdens die periode kerstende hij de Friezen die hier toen woonden. Hij liet de eerste kerk op Texel bouwen in het dorp De Westen met als patroonheilige Johannes de Doper. De kerken op Texel – van hout tot tufsteen tot kloostermop – vielen onder het bisdom Utrecht.

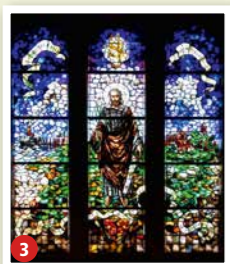
1. De Allerheiligenvloed. Op de pont van Den Helder naar 't Horntje

Met de Allerheiligenvloed van 1 november 1170 werd Texel een eiland. Tot dan toe was het verbonden met het vasteland. De Noordzee brak tussen het huidige Huisduinen en Texel door de duinenrij. Huisduinen verloor bijna 100 van de 112 huizen en ook haar eerste kerk.

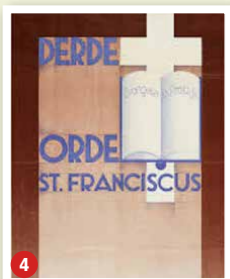
2. Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstandkerk, Den Hoorn, Diek 22

Beeldbepalend voor Den Hoorn is het 'witte kerkje', Kerkstraat 5, dat in 1573 door de protestanten werd overgenomen. De klok is nog aan Maria toegewijd. Kerktorens als deze fungeerden vaak ook als bakken voor zeevarenden. Omstreeks 1655 kregen de plaatselijke katholieken een schuilkerk op Diek 12A. Architect C.M. van Moorsel ontwierp in 1923 een waardiger opvolger op Diek 22. Parochianen schonken nagenoeg de hele inventaris en aankleding. Vanaf 1957 waren er in juli en augustus tijdens het toeristenseizoen op zondag soms drie missen achter elkaar. In 2011 sloot de kerk voor de eredienst.

3. St. Johannes de Doperkerk, Den Burg, Molenstraat 34

Vóór de grote hervormde kerk 'De Burght', Binnenburg 2, stond er op dezelfde plaats een Romaans tufstenen kerkje (circa 1400), gewijd aan de H. Sixtus. Later werd de H. Johannes de Doper als patroonheilige toegevoegd. Na de Reformatie (1572) gingen de katholieken verder in schuilkerken. Architect Th. Molkenboer ontwierp de huidige kerk aan de Molenstraat (1863) in neoromaanse stijl. In 1912 vergrootte men de kerk met een priesterkoor en transept. Midden voor het altaar hangt hoog in het gewelf het triomfkruis (1921). Tijdens het bombardement op Den Burg op 6 april 1945 werden ook de ramen in de rechter zijbeuk vernield. De nieuwe ramen (1947) zijn door fa. Bogtman in Haarlem gemaakt naar ontwerpen van Herman Moerkerk. Ze waren een geschenk van de circa 700 Texelaars als dank voor de veilige thuiskomst in maart 1945 nadat ze in november 1944 naar Drenthe waren gedeporteerd. Het monumentale orgel uit 1770 stond eerder in de Amsterdamse Mozes en Aäronkerk. Het is het grootste orgel op het eiland.

4. St. Agnietenklooster, Den Burg, hoek Parkstraat-Burgwal

Het Agnietenklooster behoorde toe aan de Tertiariissen van het Utrechts Kapittel. Deze zusters leefden volgens de derde orde van de H. Franciscus. Het klooster werd omstreeks 1440 gebouwd. Gherijt Haikoz, pastoor van Den Burg, schonk geld voor het stichten van een nabije Agneskapel. Na de Reformatie gaf Willem van Oranje verlof het klooster en de daartoe behorende goederen te onteigenen en tot een algemeen burgerlijk weeshuis in te richten. Tot een brand op 29 januari 1940 bleef dit in gebruik. Op 6 april 1945 werd tijdens de Georgische opstand het gebouw beschadigd en daarna afgebroken. Op deze plaats werd een inmiddels buiten gebruik gesteld postkantoor gebouwd. Een deel van de oude kloostertuinmuur resteert.

5. Oudheidkamer, Den Burg, Kogerstraat 1

Het uit 1599 daterende gasthuis is thans museum. Het heeft de kleinste openbare kruidentuin (70 m²) van Nederland met 100 verschillende soorten. Naast mandragora (alruin) en gifsla ook Roomsche kervel! Het dankt zijn naam aan de anijsgeur die ook wel wat weg heeft van de bijbelse mirre.

6. Liefdadige instelling 'Maartje Dijt', Den Burg, Molenstraat 60 en 62

Het kinderloze echtpaar Michael Spreew en Maartje Dijt bestemde in 1857/58 gelden voor de aankoop en het onderhoud van deze twee woningen. Deze kleine RK Instelling tot Weldadigheid bestaat nog steeds. Ook nog zes armenkamers aan de Molenstraat en vier aan de Waalderstraat.

7. St. Bonifatiuskerk, De Koog, Nikadel 5

Als toeristenkerk ingewijd in 1964. In dat jaar waren er gemiddeld 1500 kerkgangers op zondagen. Als dorps huis wordt het nog wel gebruikt door het Duitse katholieke toeristen-pastoraat voor zijn vieringen en in de zomer ook voor interkerkelijke diensten.

8. St. Francisca Romanakerk, De Cocksdorp, Molenlaan 2

In 1835 begon men onder leiding van Nicolas de Cock met de inpoldering van de kwelder tussen Texel en Eierland. Het nieuwe land was bestemd voor landbouw. Op 7 augustus 1877 werd de huidige Francisca Romanakerk in gebruik genomen. In de kerk bevindt zich een oude communiebank; het gerestaureerde monumentale orgel uit 1761 is gebouwd door Pieter en Johannes van Assendelft en is afkomstig uit Obdam. Het zaalkerkje is als enige in Nederland aan deze heilige toegewijd: de echtgenote van Nicolas de Cock had als doopnaam Francisca.

9. Zusterhuis 'Maris Stella', De Cocksdorp, Kikkertstraat 15

Gebouwd in 1838. Jaap Buys werd in 1896 eigenaar en richtte het in als postkantoor. In 1935 betrokken door de congregatie van de Zusters van de Allerheiligste Verlosser, ook zwarte zusters genoemd. De werkzaamheden van de zusters bestonden uit thuiszorg, wijkverpleging, kraam- en ziekenzorg en stervensbegeleiding. Later namen de zusters ouden van dagen op in het tehuis. In de oorlog was 'Maris Stella' (Sterre der Zee) een noodziekenhuis. Vanaf 1957 werkten de zusters bij het nieuwe bejaardenhuis Sint Jan in Den Burg en sloot Maris Stella zijn deuren. Dokter J.K. Feikema kocht het gebouw in 1957 en ging er wonen.

10. Oude RK-kerk en pastorie, De Cocksdorp, Kikkertstraat 75 en 77

Van 1842 tot 1877 kerkten de parochieleden in deze noodkerk, het 'huis met de luifel'. Het was een verbouwde smederij met een lemen vloer. De mannen zaten op banken langs de muur of stonden voor en onder het koor, genaamd 'het ruim'. De vrouwen zaten in de middenruimte. Spanten van het houten tongewelf en delen van wandschilderingen zijn nog aanwezig.

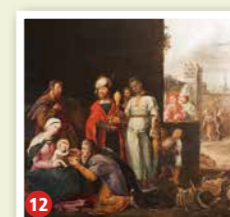
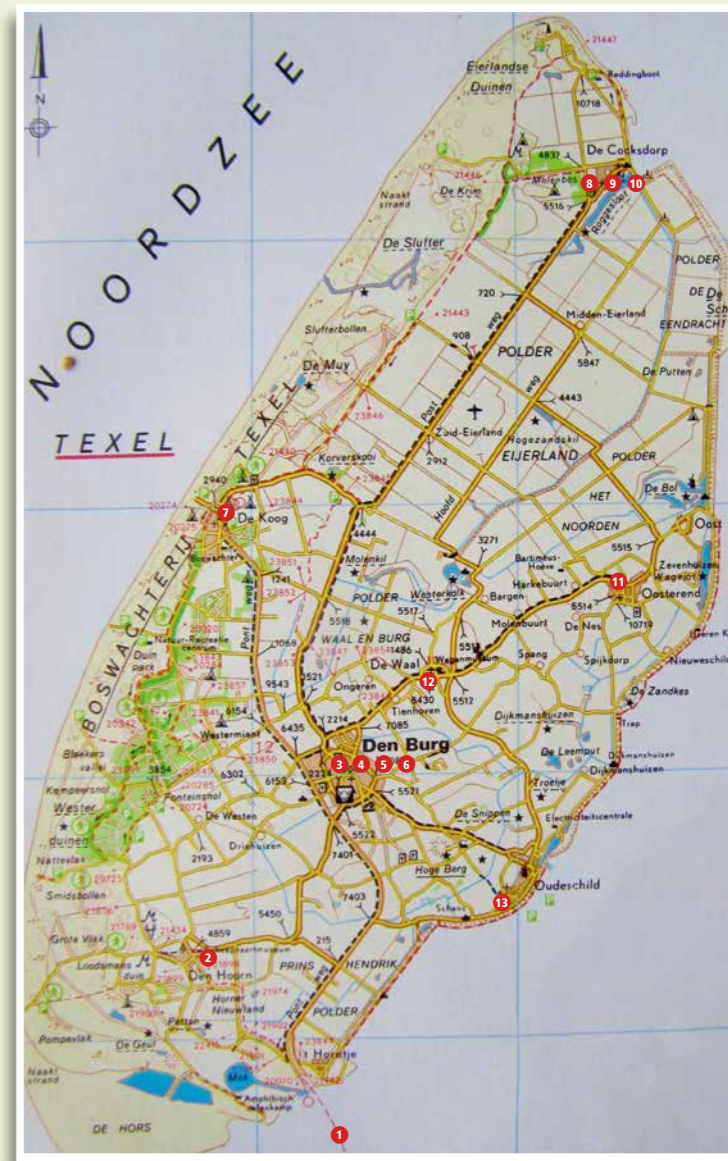
11. St. Martinuskerk, Oosterend, Vliestraat 9

De oude grote kerk, nu de protestantse Maartenskerk, is de oudste kerk van Texel, waarschijnlijk gebouwd in de 10e eeuw. Watergeuzen brachten in 1572 ook hier schade aan, waarbij het houten patroonsbeeld werd verbrand. Tijdens een restauratie van de kerk in 1970 trof men op twee meter diepte een zeer oude witte kalkstenen sarcofaag, mogelijk 7^e of 8^e eeuw. Deze had de inscriptie 'Bavo me fecit': 'Bavo heeft me gemaakt'. De katholieken hebben hun patroon uiteraard meegenomen naar de huidige neogotische R.K.-kerk (1905). De kruisweg daar is naar een ontwerp van Jan Toorop.

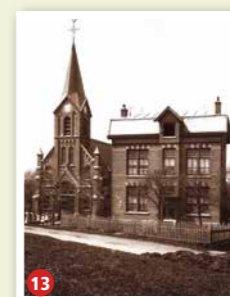

12. Zoeaven en een Aanbedding der Koningen, Cultuurhistorisch Museum Texel, De Waal, Hogereind 6

Op een stormachtige zondag in 1866 vertrok de 29-jarige Cornelis Witte vanuit Oudeschild naar Rome. Hij werd zoeaaf, soldaat in het

pauselijke leger om de Kerkelijke Staat te verdedigen. Zijn verhaal, dagboek en uniform treft u in het museum. Zes mede-Textelaars volgden zijn voorbeeld. De Aanbedding der Koningen is het oudste roerende kunstwerk op Texel. Het eiken paneel (1560-1580) heeft enkele eeuwen gehangen in de schuilkerk(en) van Den Burg.

13. St. Martinuskerk, Oudeschild, De Ruyterstraat 129

Verving een schuurkerk uit 1712, waar in 1812 nog 400 Spaanse krijgsgevangenen in werden ondergebracht. Delen van de oude kerk resteren nog. Veel schepelingen brandden hier voor afvaart een kaarsje. De huidige kerk (1894) is ontworpen door architect J.H. Tonnaer. Vanaf 1947 beschikte de kerk over een kerststal in de vorm van een schapenboet. De priesterkoorramen zijn van glazenier F. Balendong.

Michel Bakker – Met dank aan Sjaak Schraag en Olga van der Klooster

Stijlvol glas-in-lood-monogram in het geboortehuis van kardinaal Jo Willebrands in Bovenkarspel.

In dit teken...

I.H.S.-tekens in West-Friesland

In De Streek, het gebied tussen Hoorn en Enkhuizen, prijkt op een groot aantal huizen het logo 'I.H.S.', een teken dat verwijst naar de eerste christenen. Meindert de Boer dook in de geschiedenis en verspreiding van dit bijzondere teken in zijn eigen woonomgeving, West-Friesland.

“Bij de sloop van een honderd jaar oude woning in mijn woonplaats Blokker redde ik een voordeur-bovenlicht-raam uit de afvalcontainer met daarin gegraveerd de religieuze afkorting I.H.S. Dat was het begin van mijn zoektocht naar de herkomst en verspreiding van dit bijzondere monogram.”

Het was Meindert de Boer bekend dat er een groot aantal I.H.S.-monogrammen voorkomen op de huizen van Hoorn tot Enkhuizen. “Maar wie ik het ook vroeg en welke lectuur ik er ook over open sloeg, op de vraag hoeveel keer dat dan wel voorkwam, was geen antwoord. De enige verwijzing kwam van Pater Dries van den Akker s.j. die in het Delfland een soortgelijke zoektocht had ondernomen en De Streek ook aanduidde als een bijzondere regio met I.H.S.-monogrammen. Meindert ging op

stap. “Fietsend en veelal lopend ben ik alle straten tussen beide IJsselmeersteden nagegaan om zo alle bovenlicht-ramen van de huizen na te kijken op wel of geen religieus monogram.”

De interessante én tijdrovende hobby levert een mooie lijst cijfers op, zo'n 139 I.H.S.-monogrammen in De Streek. Meindert: “Er is een grote variatie in de uitvoeringen van deze 'kunstwerken'. Van meesterlijk glas-in-lood-werkstukken in de sterk wisselende glaskleuren zoals fel rood, blauw, groen en wit tot zeer eenvoudig seriematig geperste huisnummer lijkende I.H.S.-plaatjes. Deze werden door de kerkbesturen voor een zeer lage prijs aan minder draagkrachtige parochianen aangeboden. Andere veel voorkomende I.H.S.-ramen zijn de gezandstraalde of geëtste met heel sierlijke motieven. Ook handgeschilderde versies zijn geen uitzondering. Tot slot zijn er ontwerpen uitgevoerd in natuursteen, toegepast als sluitsteen in de gemetselde boog boven het voordeurkozijn.” Van elk monogram maakte Meindert een foto en legde zo een bijzonder archief aan. “Maar dat vond ik nog niet genoeg, ik wilde ook graag de uitleg van het logo I.H.S. aan de mensen geven en hun verhalen achter het monogram weten.”

En zo toog Meindert voor een tweede keer op ronde door De Streek, aanbellend bij alle I.H.S.-eigenaren. Het leidde tot mooie gesprekken met de bewoners van de

I.H.S.-teken op de boerderij 'St. Donatus' in Oosterblokker.

'I.H.S.-huizen.' “Veel bewoners deelden het gevoel van historische waarde van de monogrammen die hun huis sieren. En veel families hadden hun eigen invulling voor de afkorting. Bijvoorbeeld 'Ik Houd Stand', 'In de Here Strijden' (naar Mattheus 24), 'Jezus Heilig Soet' en 'Jaap haalt stroop' als men vroeger naar de kruidenier moest. Echter, lang niet alle bewoners hadden een idee van de herkomst en waarde van het monogram in hun gevel. Dit blijkt wel uit de reeds vier monogrammen die sinds het begin van de waarnemingen van Meindert zijn verdwenen. “Veelal omdat er wordt overgegaan op dubbel glas of omdat er een nieuwe woning wordt neergezet. Het I.H.S.-raam gaat dan door pure onwetendheid verloren.” Des te waardevoller is daarmee het ruim veertig pagina's grote document waarin Meindert zijn zoektocht uiteen heeft gezet. “Ik ging niet alleen op pad, maar dook ook in de geschiedenis van het monogram, die samenvalt met de geloofsverspreiding in de Nederlanden. En dat bracht mij een goed inzicht in mijn geloof. Uiteindelijk vind ik het

meest bijzondere dat ik zelf ben geboren en opgegroeid 'onder' het I.H.S.-monogram en dat ik nu zoveel jaren later de bijzondere waarde hiervan heb mogen ontdekken.” Meindert sluit zijn verhaal af met de laatste strofe uit het gedicht dat hij maakte over de I.H.S.-zoektocht:

*I.H.S. zo herkenbaar in De Streek
van Hoorn tot Enkhuizen
zijn er meer dan honderd huizen
die dit teken duiden, voor de leek.*

*De I.H.S. kunstschaten, zo religieus in deugd
o, schoonheid op onze huizen van weleer
beste lezer, blijf 't waarden om de leer
om 't door te geven aan onze JEUGD.*

Meindert de Boer
Christel Kerssens-Van der Pijl

1 I.H.S.-monogram met bijbelse tafere-len, glaskunst door Rinus Cillekens

2 Het I.H.S.-teken op een huisnummer-plaatje in Grootebroek

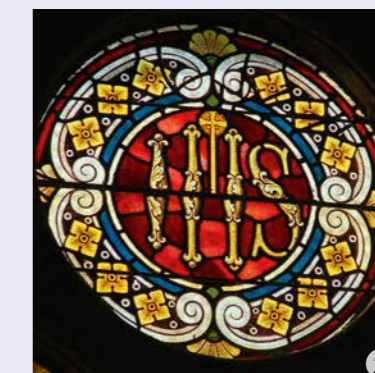
3 Glas-in-lood in de H.H. Cyriacus Franciscuskerk in Hoorn

4 Voorgevel Joh. de Doperkerk in Grootebroek

Het I.H.S.-monogram

De herkomst van het I.H.S.-monogram gaat terug tot de eerste eeuwen na Christus waarin het stond voor de eerste drie letters van Jezus in Griekse hoofdletters (IHΣOΣ): Iota, Eta en Sigma. Dit wordt ook geschreven als IHC. Omdat niet iedereen beseftte dat het oorspronkelijk Griekse letters zijn en dat de letter H in het Grieks een E is, bleek het monogram raadselachtig geworden. Dit was waarschijnlijk de aanleiding voor het bedenken van andere verklaringen waarbij het monogram een afkorting werd voor een Latijnse zinsnede. *In hoc signo (vinces)* 'In dit teken (zult gij overwinnen)' is de belangrijkste vertaling van het monogram. Dit is een verwijzing naar de droom van de Romeinse keizer Constantijn de Grote waarin Christus aan de keizer toonde dat hij het teken van het kruis in zijn vaandel moest gaan voeren. Hij behaalde een klinkende overwinning op zijn rivaal Maxentius en sindsdien wordt het monogram door christenen op allerlei wijzen gebruikt. Een andere invulling is *Jesus hominum salvator*, 'Jezus de redder der mensen'. Later werd het monogram ook veel gebruikt als logo voor de jezueïetenorde; die gaf er ook enkele nieuwe betekenissen aan: *lesum habemus socium*, 'Wij hebben Jezus als metgezel'; *lesu humilis socitas*, 'Nederig gezelschap van Jezus'. De Griekse I van Iesus, werd daarbij de J van Jezus.

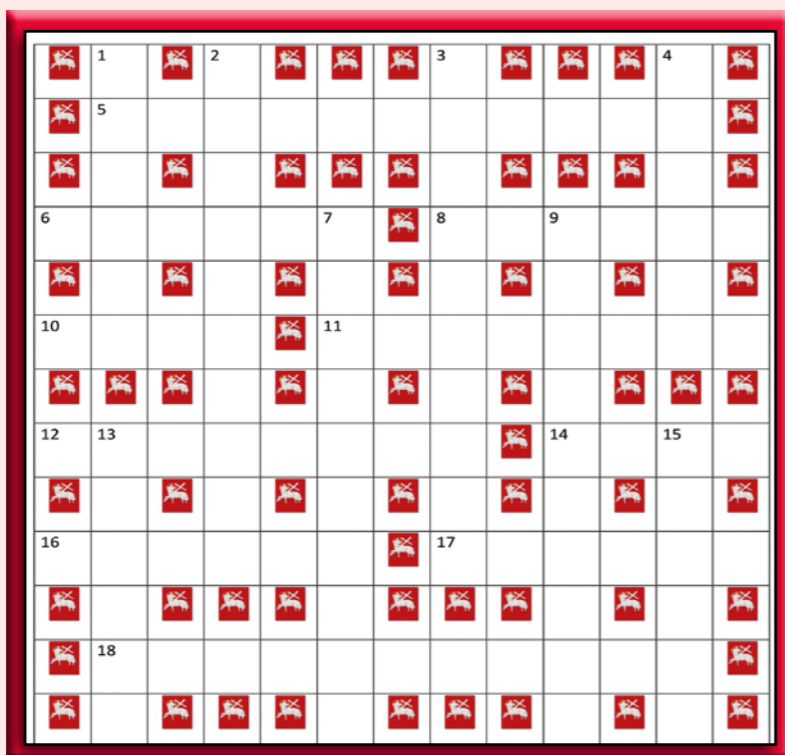
I.H.S.-belangstelling

Meindert de Boer: “Mijn aandacht voor het I.H.S.-teken stamt bijna wel zeker uit mijn jeugd in het dorp waar het I.H.S.-monogram algemeen voorkwam. Bij de bouw van 'ons' huis (1929) Hoofdstraat 102 in Bovenkarspel, kozen mijn ouders ervoor om in het bovenlichtraam van het voordeurkozijn het I.H.S.-monogram te plaatsen. En tijdens mijn verkennerstijd luidde een van de vragen op ons speurtochtpapier: 'Wat betekent de afkorting I.H.S.?' Zo leerden we al vroeg de betekenis 'In Hoc Signo', 'In dit teken zult ge overwinnen'”.

Wilt u meer informatie over de I.H.S.-tekens, neem contact op met Meindert de Boer via m.deboer11@quicknet.nl.

'n beetje crypto

Horizontaal

- 5. Een obstakel voor het gebit? 6. De tegenpool van een jong zeehondje 8. Schoon groeien
- 10. Glibberig kledingstuk 11. Een gezalfd dierenverblijf verbranden? 12. Daar zit een deel van de ladder in? 14. Een lichaamsdeel van de filmster is het hele lichaam 16. Deze kloof is groot
- 17. De gymles roemen, daar wordt scherp naar gekeken 18. Bang voor het voormalige slotwoord?

Verticaal

- 1. Een vis met een horloge op het priesterkoor? 2. Feestje aan de rivier verloopt niet vreedzaam
- 3. Handwerkje in de gevangenis? 4. Roem voor de bergweide in deze plaats? 7. Vissersgeroi om raak te schieten? 9. Een golf als ontspanning of juist niet 13. Hij kletst wat af in het park
- 15. De ene is de andere waard

Paaspuzzel

De oplossing van de Paaspuzzel is in grote getale ingestuurd. Hartelijk dank voor alle goede wensen en voor uw leuke bijdragen. De oplossing van de paaspuzzel is: **Waarom zoekt ge de levende onder de doden? Hij is niet hier hij is verrezen.**

De prijswinnaars zijn:

Mw. Delis, Schoorl; Mw. Homburg-Dekker, Haarlem; M.Th. Zuure-LeCat, Diemen; Fam. Snijder, Akersloot; Mw. Bot-Slijkerman, Heerhugowaard; Mw. Kraan, Hippolytushoef; Mw. Allessee-Verver, Nieuw Loosdrecht; Mw. Bruijns, Uitgeest; Mw. Baltus-van Baar, Zuidscherm; Mw. Duivenvoorde, Noordwijkerhout. Namens de redactie feliciteren wij u met uw prijs.

Over geest, vuur en de vuurvogel

Met het naderende Pinksterfeest is het wellicht aardig om twee verhalen naast elkaar te zetten. Het eerste is het verhaal van Pinksteren zelf: een niet zo heel groot gezelschap zit bij elkaar, de ramen gesloten, beklemdheid en angst strijden om de voorrang, er gaat weinig van uit, zeg maar. De aanwezigen weten wel dat ze als het ware een nieuwe familie vormen, nu niet van bloedverwanten, maar van geest-verwanten. Maria heeft als het ware onder het kruis een nieuw moederschap ontvangen: "Moeder, ziedaar uw zoon." En Johannes ontving een nieuwe moeder: "Ziedaar uw moeder." In deze woorden werd de kerk geboren en werden wij allen kinderen van Maria, eerste der gelovigen. Waarom is dat besef dan bij Pinksteren bij de leerlingen zo ver weg? (Dat denken we tenminste!)

Dat komt doordat er een groot verschil is tussen iets weten en iets werkelijk beseffen. We horen veel over het geloof, maar beseffen we het ook van binnen? Welnu, dat besef van binnen, dat is de heilige Geest. Pas dan wordt het doorleefde werkelijkheid, vuur en geest, als een stormwind en als een watervloed. Dat was het dan ook dat de leerlingen ontbrak toen ze met zijn allen bijeen waren. Het is geen toeval dat Pinksteren vijftig dagen na Pasen valt, zoals ook het Wekenfeest vijftig dagen na Pesach valt. Op het Wekenfeest wordt de openbaring van de Torah gevierd. Gaat het om dorre woorden? Nee, het feest van de Torah vertelt dat donder en vuur de woorden van God aan Mozes begeleiden. Wat meer is, de woorden van de Torah waren voor alle volkeren verstaanbaar, vertelt de overlevering.

En dat is precies de betekenis van het Pinksterfeest: geen dorre woorden, maar storm en vuur, en dat zó, dat alle volkeren het

kunnen verstaan. Zodat de woorden weer als nieuw klinken als op de eerste dagen der schepping! Geen slijtage, geen sleur en geen dorre theologie kunnen de frisheid van die woorden wegnemen. Wie goed toehoort, kan merken dat de woorden tot ieder persoonlijk zijn gesproken, ja, dat ze tot mij spreken. Het gaat om mij, niet om de mensheid in het algemeen. Mijn bijdrage aan het geheel is essentieel, ieder voelt de geest van God als het ware door zijn haren waaien.

En dan is er nog een tweede verhaal: het rapport *God in Nederland*. De kerken hollen achteruit; dat wisten we al. Er is reden tot grote zorg; ook dat is waar. Toch is bekommernis niet waar het uiteindelijk om draait en louter bekommernis zal de kerk niet redden. Denken dat de bezieling met name buiten de kerk te vinden is, al evenmin: dat is een te gemakkelijke gedachte die over het hoofd ziet hoeveel geestelijke verbondenheid in de kerkgemeenschap wordt beoefend en geleefd, door praktisch hulpbetoon en het vieren van Gods aanwezigheid. Toch leert het rapport ons wel één ding: alle ingrediënten voor de kerk helpen niets als de Geest niet van binnenuit bezielt en verwarmt. Feitelijk gaat het erom of de Geest van God ons hart bereikt; of we aangestoken zijn door dat enthousiasme: "Zij wijdden zich trouw aan de woorden van het evangelie, deelden alles samen, braken gezamenlijk het brood en loofden God." Zo eenvoudig is het! Dan worden we ook aanstekelijk voor anderen, maar of dat lukt, is feitelijk niet onze zorg, daar is de heilige Geest voor! Pinksteren vertelt ons met name het verhaal van onze persoonlijke inspiratie, niet een pr-campagne hoe de massa's te bereiken zijn.

En dan is hier nog een derde verhaal. Het gaat over een vuurvogel die hoog in de boom zat. Als je die vogel hoorde zingen, werd je meteen blij van binnen. De mensen van het dorp voelden dat als zij die vuurvogel in hun midden zouden hebben, geluk hun deel zou zijn. De mensen klommen op elkaars schouder en kwamen steeds dichterbij de vogel. De bovenste strekt reeds zijn hand uit, niet om de vogel voor zichzelf te houden, maar zodat iedereen er vreugde aan zou beleven. Op dat moment dacht de onderste: ik ga zelf wel die vogel halen, op een tijd dat het mij uitkomt. Hij ging naar huis, de menselijke toren stortte in elkaar en de vogel vloog weg! <

Marcel Poorthuis

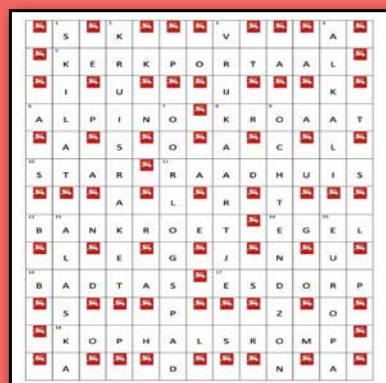

Stuur uw oplossing o.v.v. naam en adres vóór 16 juni 2016 naar de redactie van *SamenKerk*, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.

Onder de goede inzenders wordt één exemplaar van het boek *De naam van God is genade. Een gesprek met Andrea Tornielli* verloot.

De prijswinnaars van de crypto uit *SamenKerk* nummer 1, februari 2016: Mw. Hagen, Bussum; Dhr. Roemer, Amsterdam; Mw. Laan-Sijm, Opmeer.

Oplossing februari 2016

Het seminarie is verhuisd naar Heiloo

Tot voor kort was het groot-seminarie van ons bisdom gevestigd op De Tiltenberg. Nu bevindt het zich in het Julianaklooster in Heiloo. Priester Jeroen de Wit maakt deel uit van de nieuwe gemeenschap en schetst de achtergrond van deze verhuizing.

Als ik uit het keukenraam van onze seminariegemeenschap kijk, zie ik de hyacinten bloeien, en de tulpen komen er ook al aan – het is de laatste weken heel snel gegaan. Vóór Pasen was er vrijwel niets te zien en nu staan ze al volop in bloei; de natuur doet ons versteld staan!

Los van deze bloembollen is er de afgelopen winter ook iets anders geplant in Heiloo. Ook daarvan was in het begin nog niet zo veel te zien, maar nu begint het boven te komen: op 14 februari heeft Mgr. Hendriks de nieuwe seminariegemeenschap Sint-Willibrord in Heiloo ingezegend.

Nu denkt u misschien: het seminarie zat toch op De Tiltenberg in Vogelenzang? Zeker. Maar die 'oude' seminariegemeenschap was tot een minimum gereduceerd door minder priesterroepingen, en vooral ook door het weer in het eigen bisdom gaan studeren van

een aantal seminaristen. De bisschop stond voor een dilemma: hoe verder te gaan met onze priesteropleiding en de seminariegemeenschap? Alle opties afwegend, heeft Mgr. Punt er voor gekozen om de priesteropleiding van ons bisdom aan het begin van dit studiejaar te verplaatsen naar het Julianaklooster op het terrein van Onze Lieve Vrouw ter Nood in Heiloo.

Een groot voordeel van deze verplaatsing, is dat de studenten van het seminarie van het Neo Catechumenaat in Nieuwe Niedorp, het Redemptoris Mater, in plaats van één à anderhalf uur reistijd (enkel-tje!) nog maar zo'n dertig minuten hiermee kwijt zijn. Verder is het als priesteropleiding en seminariegemeenschap natuurlijk ook heel mooi om verbonden te zijn aan het grootste Maria-heiligdom van ons bisdom: Onze Lieve Vrouw ter Nood. Al sinds vele jaren wordt er op dit heiligdom elke eerste zaterdag van de maand

gebeden voor priesterroepingen en voor de priesters, de zogenaamde priesterzaterdag; hoe mooi is het dan om nu ook de priesteropleiding hier gevestigd te hebben.

Verder is Heiloo heel centraal gelegen in ons bisdom, zodat de seminaristen makkelijk op stage kunnen in alle parochies. Omgekeerd zijn voor de meeste parochies de priesteropleiding en de seminariegemeenschap nu ook centraler gelegen. Hopelijk mag het hierdoor bij de mensen ook een centrale plek innemen in hun gebed. Dat het nog tot februari van dit jaar duurde voordat de seminariegemeenschap daadwerkelijk in Heiloo van start kon gaan, kwam omdat er een passende plek moest worden gezocht voor de drie Blauwe Zusters, die gevestigd waren in het Julianaklooster. Die werd gevonden in de vrijgekomen 'oude' kosterswoning aan de Kapellaan. Die is opgeknapt en eind vorig jaar hebben de zusters hun nieuwe kloostertje betrokken. Na enkele aanpassingen in het Julianaklooster kon zo begin dit jaar de seminariegemeenschap in Heiloo van start gaan.

Het is nog een klein groepje: momenteel zijn we met drie inwonende seminaristen. Maar we hopen en vertrouwen erop dat God het wil zegenen. Als leefgemeenschap zijn we met z'n vijven omdat hierin ook ondergetekende en de rector van het heiligdom, rector Beemster, meedraaien. Daarnaast komen natuurlijk elke dag de dertien studenten van het Redemptoris Mater in Nieuwe Niedorp voor colleges naar Heiloo, zodat er overdag toch een redelijke groep aanwezig is. Verder studeert er één seminarist van ons bisdom in Rome, doet er één een extra stagejaar en worden op de eerste zaterdag na Pinksteren twee transeünt diakens priester gewijd. Of de kleine nieuwe seminariegemeenschap net zo snel zal groeien als de hyacinten en tulpen die we vanuit ons keukenraam zien, weet ik niet, maar ik geloof zeker dat het hier op het heiligdom van Onze Lieve Vrouw ter Nood vruchtbare grond is.

Het belangrijkste is dat de seminaristen die we hebben, tot bloei mogen komen als vruchtbare priesters. De aantallen laten we dan maar over aan Onze Lieve Heer. Maar uw gebed is hier ook zeker belangrijk – alvast dank hiervoor. <

Jeroen de Wit pr.
Seminariegemeenschap en priesteropleiding
Sint-Willibrord, Heiloo

Het seminarie

Het groot-seminarie Sint-Willibrord is gesticht in 1997 door de toenmalige bisschop van Haarlem, Mgr. H. Bomers, in nauwe samenwerking met zijn hulpbisschop, Mgr. dr. J.M. Punt, die in 1998 na het plotselinge overlijden van Mgr. H. Bomers het bestuur van het bisdom heeft overgenomen. Tevoren was er in Amsterdam een convict (sinds 1984) waar priesterstudenten samenwoonden, dat gewijd was aan de heilige Willibrord. Als missionaris heeft de heilige Willibrord (+ 739) het fundament gelegd voor de kerk in onze gewesten. Hij wordt vereerd als patroon van de Utrechtse kerkprovincie en van het bisdom Haarlem.

De studenten aan het groot-seminarie wijden zich gedurende zes jaar aan de studie van filosofie en theologie en verwante wetenschappen, en er worden kleinere stages verricht. In een zevende jaar is de student werkzaam als diaken in de parochie voor een pastoraal jaar, aan het einde waarvan hij tot priester wordt gewijd. Voor mannen die zich op latere leeftijd geroept voelen tot het priesterschap, zijn aangepaste studieroutes mogelijk. Groot-seminarie Sint-Willibrord, Hoogeweg 65, 1851 PJ Heiloo. Voor meer informatie: Jeroen de Wit, 06-40125490. Mail: jcjdwit@gmail.com

Open dag Bonifatiusinstituut op 28 mei

Het centrum voor kerkelijke opleidingen Sint-Bonifatius blijft gevestigd op De Tiltenberg. Dit instituut verzorgt de diakenopleiding voor ons bisdom. Ook kunnen zij die in hun parochie actief willen zijn als catechist, hier terecht voor scholing. Tevens biedt het Bonifatiusinstituut een breed scala aan cursussen. Op **zaterdag 28 mei** is er een open dag waarop je kunt kennismaken met het instituut. Je kunt een dagdeel of een hele dag kennismaken met studenten en docenten op een plek waar geloof en studie hand in hand gaan. Meer informatie op www.tiltenberg.org. De Tiltenberg, Zilkerduinweg 375, 2114 AM Vogelenzang.

Agenda

Maandag 16 mei:
Poolse Bedevaart

12.00 uur: Heilige Eucharistie met aansluitend Mariahulde

Woensdag 18 mei:

Bedevaart Regio Edam, IJpendam, Monnickendam

12.00 uur: Heilige Eucharistie

Zaterdag 21 mei:

Kapeldag Eerste Communicanten Vitusparochie Naarden

Aanvangstijd 15.00 uur. Meer informatie op www.olvternood.nl (bij "Communicantjes")

Zondag 22 mei:

Bedevaart van de Portugezen

12.00 uur: Mariaprocessie; 12.15 uur H. Eucharistie

Woensdagavond 25 mei:

Catechese 'Heikele thema's' door zuster M. Iuxta Crucem

Voor informatie en opgave, mail naar zusters@olvternood.nl

Zaterdag 28 mei:

Dag van de Caritas in Missionair Centrum 'Het Julianaklooster'

09.15 uur H. Eucharistie met Mgr. Hendriks; voor info en opgave: mw. A. Witte, 023 511 2621

Zondag 29 mei:

Sacramentsdag - sluiting van de meimaand

15.00 uur: Lezing Maria Moeder van Barmhartigheid door rector Beemster (Julianaklooster)
19.00 uur: Heilige Eucharistie met Mariale Sacramentsprocessie, hoofdcelebrant Mgr. Hendriks

Vrijdagavond 3 juni - zaterdag 4 juni:

Vorbereidingsweekend Wereldjongerendagen Krakau

Voor info en opgave: mjansen@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Zaterdag 4 juni:

Bedevaart Amsterdam Zuidoost, Unie Clara en Francisca

12.00 uur: H. Eucharistie met pastoor L. Nederstigt

Zondag 5 juni:

Gezinsdag

Voor verdere informatie en opgave zie www.olvternood.nl (bij "Gezinsdagen")

Maandagavond 6 juni:

Gods liefde beleven: Bijbellezen met rector Beemster

Voor informatie en opgave, mail: rectorbeemster@olvternood.nl

Woensdagavond 8 juni:

Catechese 'Katholiek' door zuster M. Iuxta Crucem

Voor informatie en opgave, mail: zusters@olvternood.nl

Bedevaart Parochie Langedijk

12.00 uur H. Eucharistie; 14.00 uur Rozenkrans; 15.00 uur Lof

Retraite 'In de kracht van de Heilige Geest'

Dinsdag 14 juni t/m zaterdag 18 juni

Wie kent die momenten niet, dat je er even helemaal doorheen zit en ervaart dat eigen krachten tekortschieten? Tijdens deze stille retraite worden de deelnemers meer vertrouwd gemaakt met de Persoon van de Heilige Geest, de kracht van God, die ons leven wil bezielen en van binnenuit omvormen. Het is de Heilige Geest, door Jezus ook de 'Helper' genoemd, die de apostelen inspireerde en hun bestaan vervulde met de onmetelijke liefde die God zelf is. Kosten p.p. 'all-in': € 185,-

Mariale Sacramentsprocessie

De laatste zondag van de meimaand wordt bij O.L.V. ter Nood altijd afgesloten met een grote lichtprocessie over de Bedevaartplaats. Dit jaar wordt op zondag 29 mei Sacramentsdag gevierd, en daarom wordt het iets bijzonders: een mariale Sacramentsprocessie. Na afloop van de pontificale Mis met Mgr. Hendriks wordt in de avondschemering met het Allerheiligste onder het baldakijn vanuit de Bedevaartkapel met brandende kaarsen langs het rustaltaar in processie opgetrokken naar de Genadekapel. De gezangen tijdens de processie zullen worden ondersteund door de koperblazers van de harmonie Caecilia uit Heiloo. Om ook Maria te eren, de Moeder van de Heer, de Moeder van de Heilige Eucharistie, wordt tijdens de processie ook het lied van Onze Lieve Vrouw ter Nood gezongen, zoals dat op de kapjes van de kaarsen staat afgedrukt. De viering van de Heilige Eucharistie begint om 19.00 uur. Wij hopen dat we ook u tijdens deze bijzondere en vreugdevolle gebeurtenis welkom mogen heten.

Bavodag – Je komt als geroepen

'Je komt als geroepen!' Dat is het thema van de Bavodag, een speciale dag voor vormelingen uit ons bisdom. Zij komen bij elkaar op zaterdag 28 mei in de Bavokathedraal in Haarlem. Het thema heeft alles te maken met de vraag waar jongeren momenteel mee bezig zijn. Allereerst met zichzelf: wie ben ik, waar sta ik, wat stel ik voor, wat wil ik, wat kan ik...? De vormelingen zullen tussen 'hemel en aarde', in het gewelf van de kathedraal, bijzondere ontmoetingen hebben met mensen die ver voor ons geleefd hebben en vertellen van hun 'sta in het leven', hun 'roeping'. Daarnaast is er theater waar de jongeren actief in zullen worden betrokken. De dag begint om 10.30 uur met een indrukwekkende opening, om 14.00 uur is de slotviering. Aanmeldingen lopen via de diverse vormselwerkgroepen van ons bisdom.

Uniek kinderkoor treedt op in Spanbroek

Kom zelf ervaren hoe prachtig en zuiver kinderen kunnen zingen, en hoe mooi zij een muziekinstrument kunnen bespelen. Welke kinderen? Kinderen van de Koorschool Haarlem.

Het Schoolkoor bestaat uit alle kinderen van de groepen 6 t/m 8 van deze Koorschool. Zingen en musiceren is hun passie. Zij geven vaak concerten met een grote verscheidenheid aan repertoire, zoals jaarlijks tijdens het Korenlint op de Open Monumentendag in Haarlem, diverse kerstconcerten, het telegraafconcert in de Kathedrale basiliek, en zij zingen mee met de jaarlijkse uitvoering van de Matthäus Passion.

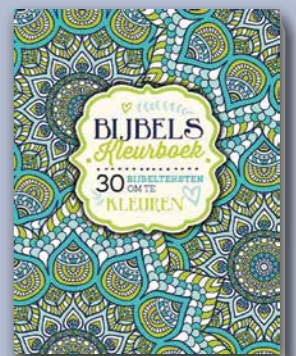
Op zondag 29 mei komt dit enthousiaste koor naar Spanbroek, Spanbroekerweg 186, om in de fraaie Bonifatiuskerk een koffieconcert te verzorgen. Het concert begint om 15.00 uur. De toegang is vrij. Het gevarieerde en korte programma is heel geschikt voor kinderen onder begeleiding van de ouders. Na afloop van het concert wordt er een collecte gehouden. Vanaf ongeveer 16.15 uur staat er, tegen betaling, koffie/thee, wijn of een frisdrankje voor u klaar om gezellig samen te zijn en na te praten over dit mooie concert. U komt toch ook? Meer informatie over de Koorschool vind u op www.koorschoolhaarlem.nl

Geboekt

Bijbels kleurboek

Bij een kleurboek denk je natuurlijk aan kinderen. Altijd leuk. Bij een bijbels kleurboek denk je natuurlijk aan een mooi cadeau voor communicanten of vormelingen in de familie- of vriendenkring. Uiteraard. En daar is dit boekwerk van 64 pagina's met 30 kleurplaten ook vast voor bedoeld. Iedere pagina met een bijbelse spreuk of citaat, klaar om ingekleurd te worden. Maar bij dit kleurboek denk je ook aan volwassenen, die met het inkleuren – wat onspannend werk is... hoewel, wel binnen de lijntjes blijven natuurlijk – de bijbelteksten kunnen overwegen, mediteren. Hoe dan ook, voor uzelf, voor een kind, voor een medeparochiaan, het is eigenlijk best een heel leuk en toepasselijk cadeau om te geven, dit Bijbels kleurboek. Geef kleur aan je geloof... echt, 't mag!

Bijbels kleurboek. 30 Bijbelteksten om te kleuren | isbn 9789043526630 | www.kok.nl | € 7,99

Monumentenwacht Noord-Holland

Bouwkundige inspecties en adviezen aan particulieren, ondernemingen, stichtingen en overheden over monumentale gebouwen in Noord-Holland
Beoordeling van offertes en prijsopgaven · Bereikbaarheids- en veiligheidsplannen

info@monumentenwachtnoordholland.nl
www.monumentenwachtnoordholland.nl

T: 075 6474588
F: 075 6474593
Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

In alle edities van de parochiebladen van maart, april en mei volop aandacht aan de vieringen met de Goede Week, Pasen, Hemelvaartsdag en Pinksteren. Maar er wordt ook vooruit geblikt naar de Eerste Heilige Communie en het Vormsel voor de kinderen. Enthousiaste verhalen over bijeenkomsten met en voor de vormelingen en communicanten. Verder vielen de volgende artikelen op...

Schokkend nieuws (met een grote glimlach) in *Augustinus nieuws* van de parochie **Amsterdam-Buitenveldert**. In een artikel met de naam 'Van koffiedame tot voorzitter' wordt verslag gedaan van de algemene ledenvergadering van het Latijns Parochie Koor Cantemus Dominum. "Op 20 januari jl. is er iets unieks gebeurd in onze kerk. Voor het eerst in de geschiedenis is er een bestuur dat louter uit dames bestaat. Ja, er staat dus ook een vrouw aan het roer van het van oorsprong mannenkoor uit 1920." Het nieuwe koorbestuur wordt gevormd door drie capabele dames. Het artikel sluit af met de opmerking dat het koor op weg is naar het 100-jarig jubileum op 13 juni 2020.

Het St. Ceaciliakoor van parochie O.L.V. Onbevlekt Ontvangen van **Nieuw-Vennep** viert dit jaar zijn 140-jarig jubileum. Het is sowieso een feestelijk jaar in Nieuw-Vennep, want de parochie bestaat 150 jaar, wat op 29 mei wordt gevierd. Aldus *Parochienieuws* van de parochies Nieuw-Vennep en Buitenzaag. Er zijn enkele regels uit het koorreglement uit 1879 overgenomen, zoals deze: "art. 7: om afwezigheid (buiten ziekte) onder de repetitie, onder een gezongen H. Mis en onder de processie wordt 10 cents en onder de Vespers en Lof 5 cents boete betaald door degenen wiens beurt het is. Art. 8: Een lid van het koor dat, ofschoon aanwezig, zonder gegronde reden niet meezingt, wordt als afwezig beschouwd en vervalt in de boete van 10 cent. Wie komt als de priester den H. Dienst aan het altaar heeft begonnen betaalt 5 cent." Met de opbrengsten over jaren heen wordt in november, rond de feestdag van de patroonheilige, vast een leuk feestje gegeven...

In *Hoeksteen* van de **Schagense** Christoforusparochie een mooi verslag van een reis van 22 parochianen o.l.v. van deken-pastoor Eduard Moltzer naar het Heilig Land. In februari hebben zij deze indrukwekkende reis gemaakt. "Onze reis ontwikkelde zich als een echte Jezustour, die ons leidde naar talrijke Bijbelse plaatsen: de berg Tabor, Kana, Nazaret, het Meer van Galilea, Tabgha, de Jordaan, Bethlehem, zodat de verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament werkelijk gestalte kregen. Opvallend was dat mensen uit allerlei windstreken, met gebed en zang dezelfde weg volgden, met name mensen uit Azië en Amerika." Er wordt een mooie beschrijving gegeven van wat bezocht is, waar gevierd is en welke indrukken zijn opgedaan. Met een "Al met al een heel geslaagde reis" wordt het reisverslag afgesloten.

Wat te doen met de oude paaskaars? Iedere parochie heeft daar z'n eigen methode voor. In de meeste parochies wordt de kaars aan iemand geschonken om een speciale reden. In de parochie O.L.V. Hemelvaart in **Heemstede** werden eens een zestal paaskaarsen gevonden in een kast bij een opruimdag. De zondag erna heeft de toenmalige pastoor ze na de viering bij opbod geveild, wat een bedrag van 600 euro opleverde voor de parochiekas en de PCI. In **Langedijk** wordt de paaskaars traditioneel weggegeven bij het parochiefeest. Bij de viering is één liturgieboekje speciaal gemaakt... Hij of zij heeft de paaskaars gewonnen. In de parochie O.L.V. Geboorte in **Wormerveer** worden in de Veertigdagentijd lootjes van 1 euro verkocht. De winnaars van de paaskaars 2015 vertelden dat ze de kaars aan hun dochter cadeau gingen doen. De totale opbrengst was 274 euro voor de Vastenactie. In de parochie H. Hart en H. Joseph, **Hilversum**, worden eveneens lootjes verkocht, à 50 eurocent. Eerste Paasdag was de trekking en van de opbrengst wordt de nieuwe paaskaars gefinancierd. Ook in de O.L.V. Tenhemelopneming in **Vogelenzang** wordt de nieuwe paaskaars gekocht met de opbrengst van de verloting van de oude. Hier koopt u voor 2 euro 3 loten. Wat doet uw parochie met de oude paaskaars? Mail het ons via samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Op 22 mei is er een feestelijke dag in de parochie H.H. Nicolaas en Antonius in **Monnickendam**: dan wordt weer een parochiedag gehouden. Elke parochiaan is van harte welkom, maar de 110 vrijwilligers van de parochie worden met hun partner zeker verwacht die zondag. De dag begint met een feestelijke viering. Na de viering worden een aantal personen onderscheiden voor hun inzet voor de geloofsgemeenschap. Wie o wie zouden dat zijn...? Dan is er een lekkere brunch en om 14.00 uur nog een mooi Mariaconcert, verzorgd door het gemengd koor St. Caecilia. Er staat: "en een optreden van ?????". Met Volendam om de hoek kan dat best spannend worden, wie dit verrassingsoptreden gaat verzorgen.

Schoorl gaat op de schop... De laatste jaren heeft de parochie van de H. Joannes de Doper – zo staat er in *Van de duinvoet* – nagedacht over hun gebouwen (een kerk, een pastorie en een huis). Wat hiermee te doen? Voor het kerkgebouw is gekozen voor een interessante optie. In samenwerking met een lokale huisarts wordt een deel van het kerkgebouw bestemd voor een medisch centrum van huisarts, fysiotherapie enzovoort. Zo krijgt het kerkgebouw uit 1972 deels een nieuwe bestemming en de kerk een opknapbeurt. Inmiddels is het groenperkje vóór de kerk verwijderd en het parochiesecretariaat, dat kerk en pastorie verbond, gesloopt. De gemeenschap kerkt op zondag in het Witte Kerkje in Schoorl en het orgel heeft de kerk ook al verlaten. Voor de parochie blijft over: een kerkzaal (met 120 tot maximaal 170 zitplaatsen), een ontmoetingsruimte en mortuarium (als uitdrukkelijke wens van de parochianen). De spullen, die later terugkeren in de kerk, zijn veilig opgeslagen... Kortom, de werklui kunnen aan de slag! De verwachting is dat in herfst 2016 in de vernieuwde kerk weer gekerkt kan worden in Schoorl.

Zaterdagmiddagconcerten Bavokathedraal

Op 7 mei is de jaarlijkse serie Zaterdagmiddagconcerten op het Willibrordusorgel in onze Haarlemse Bavokathedraal gestart. Een bezoek aan een van de concerten is niet alleen een goede gelegenheid om naar de fraaie klanken van dit instrument te luisteren, maar tevens om voor en na het concert de nieuwe glas-in-loodramen van Jan Dibbets in het schip te bewonderen. De concerten beginnen om 15 uur en duren circa één uur. Nadere informatie op: www.rkbavo.nl/categorie/concerten.

Nieuwe bundels van het CSLK

Het Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk, onderdeel van het bisdom, heeft twee nieuwe bundels uitgegeven. De eerste bundel is getiteld *Wegen naar vrede* en is van de hand van prof. dr. F. van Iersel (lid Raad van Advies CSLK). De artikelen geven de visie van de katholieke sociale leer over vraagstukken als de mogelijke relaties tussen religie en conflict, leven met dreiging, vredesvraagstukken en vredesoperaties, de rechtvaardige oorlog, oorzaken van religieuze terreur, omgaan met het vluchtelingenvraagstuk.

De tweede bundel, getiteld *De zorg voor het gemeenschappelijk huis*, gaat uitgebreid in op de sociale encycliek *Laudato si* van paus Franciscus. Aan de orde komen de visie van de paus op het milieu, de scheppingstheologie, de wijsgerige overwegingen in de encycliek, het complexiteitsdenken dat in de encycliek is ontwikkeld, interdisciplinaire aspecten, conflictsituaties ter gelegenheid van klimaatveranderingen, de invloed van de encycliek op de zogenaamde rechtvaardige oorlog.

Elke bundel, met zo'n 135 pagina's, is voor € 9,95 excl. porto à € 2,92 te bestellen middels een e-mail aan info@cslk.nl. Vermeld daarbij uw adres. Meer informatie op www.cslk.nl.

Naar Kevelaer 25-27 juni

Van zaterdag 25 t/m maandag 27 juni is er een bedevaart vanuit ons hele bisdom naar Onze Lieve Vrouw van Kevelaer, de Troosteres van de Bedroefden. De Broederschap Haarlem e.o. en de Broederschap Amsterdam & West-Friesland organiseren in dit Heilig Jaar van de Barmhartigheid voor het eerst een gezamenlijke bedevaart. De bedevaart wordt begeleid door meerdere priesters. Op 25 juni a.s. wordt vertrokken vanuit o.a. Alkmaar, Amsterdam, Amstelveen, Beverwijk, Haarlem, Heemstede, Heiloo, Langedijk, Volendam. Het programma in Kevelaer omvat een openingslof en intochtprocessie, waarna de bedevaartskarsen aan Maria wordt aangeboden. Op de zondag is er een speciale viering in het teken van het Heilig Jaar van de Barmhartigheid, wordt de kruisweg overwogen en is er een Maria-uurtje. 's Avonds is er een mooie pontificale mis met hulpbisschop Jan Hendriks, die wordt opgeluisterd door het koor en orkest van de basiliek van Kevelaer. Deze dag wordt afgesloten met een sfeervolle lichtprocessie over het plein rond de Genadekapel. Na de Eucharistieviering op de derde en laatste dag (maandag) wordt afscheid genomen van Kevelaer. Aan het eind van de middag bent u weer thuis. Voor meer informatie of aanmelding voor deze bedevaart kunt u contact opnemen met: Haarlemse Broederschap Kevelaer: pastoor Eric van Teijlingen (06-13523896) of mail naar: kevelaerbedevaart@outlook.com; Broederschap Amsterdam & West-Friesland: mevrouw Yvonne van Stiphout-Boos (06-22248723) of mail naar: yvansb2@hotmail.com.

Insigne voor trouwe koorzangers

Veel vrijwilligers in onze parochies zetten zich vaak al jarenlang in voor één of meer taken. Vooral koorleden blijken vaak zeer trouw te zijn in hun ijver voor de liturgische zang. Zo zijn er steeds meer zangers die al meer dan 60 jaar aan een kerkkoor verbonden zijn. De gouden medaille van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging kan al bij 40 jaar koorlidmaatschap worden toegekend en voor 50 en 60 jaar bestonden er al lange tijd aanvullende gouden insignes, maar sinds 1 januari van dit jaar kunnen er op veler verzoek ook insignes worden aangevraagd bij gelegenheid van een 65- en 70-jarig koorjubileum.

Op Paaszondag mocht een koorzanger van de parochie H.Laurentius – H.Maria in Heemskerk als eerste het nieuwe insigne met het cijfer '70' in ontvangst nemen! (zie foto). De jubilaris Herman van der Plas (88) zingt al sinds 1946 in kerkkoren.

Na een aantal jaren in Velsen-Noord gezongen te hebben, is hij al lange tijd lid van zowel het Laurentiuskoor als het Mariakoor in de parochie van Heemskerk.

Voor meer informatie over de onderscheidingen voor jubilerende koorzangers:

www.kssg.nl/onderscheidingen.

Paus bij Nederlandse dag in Rome

Op 15 november 2016 vindt in Rome vanwege het Heilig Jaar van de Barmhartigheid een bijzondere ontmoetingsdag van pelgrims uit Nederland plaats. "De pelgrimstocht is een bijzonder teken van het Heilig Jaar, omdat het een icoon is van de tocht die ieder in zijn bestaan aflegt.", aldus paus Franciscus over dit Heilig Jaar. De 'Nederlandse Dag in Rome' begint met een gezamenlijke Eucharistieviering in de Sint-Pieterskerk, waarin Nederlandse bisschoppen zullen voorgaan. Na afloop zal paus Franciscus de bedevaartgangers persoonlijk toespreken. Na de gezamenlijke lunch worden er diverse programma's aangeboden, waarbij elk programma is aangepast aan de wensen van de verschillende groepen. De dag zal vooral in het teken staan van vreugde en verbondenheid. Iedereen mag zich daarbij welkom voelen. Het belooft daarom een unieke ervaring te worden. VNB organiseert een bedevaart van maandag 14 t/m zaterdag 19 november. Meer informatie kunt u vinden op de website van de VNB www.vnb.nl of neem contact op via (073) 6818111.

Tienerkamp BREAK-OUT Return

Kom deze zomer naar Tienerkamp BREAK-OUT, met als thema: 'Return!'. 4 dagen lang met leeftijdsgenoten en vrienden samen een onvergetelijke tijd te beleven. Een programma vol sport en spel, de natuur in, een bonte avond en nog veel meer. Bisdom Haarlem-Amsterdam organiseert dit tienerkamp voor tieners van 12 t/m 15 jaar in het Heiligdom in Heiloo van 15 t/m 19 juli. Vijf dagen lang met ruim 20 tieners op kamp. Leer nieuwe vrienden kennen, stel jou vragen over het geloof en neem deel aan een actief en geweldig leuk programma. Een betere manier om je vakantie te beginnen is er niet! Meld je aan via www.jongekerk.nl

ENERGIE VOOR KERKEN

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters hebben zich inmiddels aangesloten bij het inkoopcollectief Energie Voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in bij Greenchoice, de energieleverancier van het collectief.

Uw voordelen

- Scherpe groene energietarieven
- Uitstekende contractvoorwaarden
- Transparante dienstverlening
- Optimale persoonlijke service

Ook interesse?

U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoorkerken.nl of neem contact op met Sonja Boer van Hellemans Consultancy: 030 767 01 21 / boer@hellemansconsultancy.nl

Het collectief Energie voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Hellemans Consultancy.

VREEKER BEGRAAFPLAATSSERVICE

www.begraafplaatservice.nl

Padverhardingen
Groenbeheer
Boomverzorging
Beschoeiingen en keerwanden
Oplossingen voor grondwateroverlast
Knekelputten
Grafbekisting, loopplanken en transportkar
Natuursteen, Grafmonumenten

Grafdelven
Graven ruimen
Op- en herbegraven
Grafkelders
Urnen bestemmingen
Aanleg en uitbreiding
Renovatie en herindeling
Onderhoudswerkzaamheden

De Hout 47, 1607 HB Hem
T: 0228-544484 • F: 0228-544651

BETROKKEN
DUURZAAM
VERNIEUWEND

Met zorg betrokken

**UITVAARTVERZORGING
A. DE JONG**

sinds 1966 een vertrouwd gezicht voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 13 37
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.uitvaartcentrum.amsterdam

BGNU

www.weeknederlandsemissionaris.nl

wnm
week
nederlandse
missionaris

Geloven in de ander

Steun de Week Nederlandse Missionaris Pinksteractie 7 t/m 15 mei

mensen met een missie

ANBI

Steun ons op IBAN:
NL30 RABO 0171 2111 11

Theologie studeren
is sterker worden, sterker in je eigen geloof, krachtiger om anderen te helpen hun weg te vinden in het geloof.

28 mei 2016
OPEN DAG
OP DE TILTENBERG
VAN HET THEOLOGISCH
INSTITUUT SINT
BONIFATIUS

Theologie studeren in deeltijd!
Diaken of catechist worden
Of persoonlijke verdieping van je geloof

Informatie over de Open Dag vindt u via: www.tiltenberg.org

Een open, hartelijke en gastvrije kerk

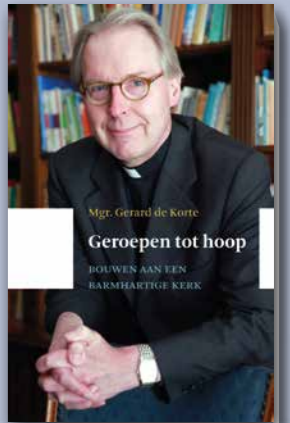
In het Jaar van de Barmhartigheid is het boek verschenen van Mgr. Gerard de Korte met als titel *Geroepen tot hoop*. Dit boek bestaat uit twee delen. Deel 1 is een verzameling van artikelen en lezingen die Mgr. De Korte de afgelopen jaren heeft geschreven en gehouden. In het tweede deel beschrijft hij bijbelse sleutelwoorden, een serie die eerder is verschenen in het Friesch Dagblad. Met deze verzameling van artikelen schetst De Korte zijn visie voor de toekomst van de kerk. Niet alleen de grote kerk wereldwijd, maar ook voor de kleine lokale gemeenschappen. Zou het tevens de richting voor zijn nieuwe bisdom bepalen: een open, hartelijke en gastvrije kerk naar de toekomst toe?

In dit boek zoomt Mgr. De Korte in op de vraag naar God, christelijk leven en de kerk in deze tijd. Wat is de toekomst van het christelijk geloof en theologie in Nederland? En wat staat ons te doen? Ook het belang van de christelijke traditie komt aan bod. En vervolgens geeft De Korte zijn visie op burgerschap en de plaats van de kerk in de samenleving weer. Aan de basis van deze visie staat de oproep tot barmhartigheid, die in dit jaar centraal staat in onze kerken. Paus Franciscus noemde Christus 'het gelaat van Gods barmhartigheid', als voorbeeld van hoe wij mensen de barmhartigheid kunnen uitdrukken. Barmhartigheid duidt op mensen met een hart vol liefde voor anderen en met name voor hen die in nood zijn. Wellicht kan dit boek een handleiding zijn.

De titel van het boek, *Geroepen tot hoop*, is niet zomaar een titel, maar tevens een oproep om na te denken over wie wij als christenen zijn in deze wereld. Deze oproep tot een open, hoopvolle en barmhartige houding, wordt door de auteur in diverse artikelen uitgewerkt. Met een scherpzinnige blik geeft hij zijn visie op de toekomst van de kerk en de geloofstraditie. De traditie is voor hem belangrijk. Zo beschrijft hij traditie als het levende geloof van de doden, in tegenstelling tot het traditionalisme dat hij het dode geloof van de levenden noemt. De kerk en het geloof is een levende traditie. Het is geen museumstuk, maar vernieuwt zich voortdurend. Zo moeten geloofsverwoordingen van het verleden steeds opnieuw worden vertaald en uitgelegd om de rijkdom van het verleden voor mensen in het heden verstaanbaar te maken. En rustig op de winkel passen is er niet meer bij. Dit is slechts een van de vele penseelstreken waarmee hij barmhartigheid zichtbaar maakt. De Korte geeft hiermee de richting aan voor de kerk van nu en de toekomst, geen heilige restkerk, maar een open, hartelijke gastvrije kerk. Waar barmhartigheid en de milde en pastorale omgang met elkaar en de medemens belangrijke pijlers zijn.

Dit boek is een lezenswaardig geheel, of beter gezegd: een mooie verzameling lezenswaardige artikelen, die stuk voor stuk de lezer tot nadenken zetten. Enige minpunt is dat in de verschillende artikelen bepaalde zaken steeds terugkeren, zoals een analyse van de huidige tijd, met begrippen als secularisatie en *liquid society*. Uiteindelijk is de herhaling ook wel de kracht, want het verhaal blijft hangen.

Geroepen tot hoop, bouwen aan een barmhartige kerk | Mgr. Gerard de Korte | ISBN 9789043526609 | Uitgeverij Kok | € 16,50

Mgr. Sol overleden op Ambon

In november konden we op deze plaats nog berichten over de viering van de 100ste verjaardag van Mgr. Sol. Helaas is de oudste Nederlandse bisschop op 26 maart jl. op Ambon overleden. Mgr. Andreas Sol msc werd op 19 oktober 1915 in Sloten bij Amsterdam. In 1940 werd hij gewijd tot priester van de Missionarissen van het Heilig Hart en hij reisde na de oorlog naar de katholieke Kai-eilanden in de Molukken in het toenmalige Nederlands-Indië. In 1963 werd hij benoemd tot coadjutor van het bisdom van Amboina, en in 1965 volgde hij bisschop Jacobus Grent, ook een Nederlander (geboren in Wervershoof), op als de tweede bisschop van dat bisdom. Bisschop Sol ging met emeritaat in 1994. Na zijn pensionering bleef Mgr. Sol op Ambon. Hij laat o.a. een uitgebreide bibliotheek na die is verbonden aan de kathedraal van Amboina, evenals het Ambon Adoptie Project, dat het sinds haar oprichting in 1980 mogelijk heeft gemaakt dat duizenden kinderen op de Molukken een opleiding kregen. Zijn vitaliteit, helderheid van geest en blijvende zorg voor de sociale, medische en educatieve projecten tot het einde toe, is bewonderenswaardig. Mgr. Sol is begraven op het kerkhof van de de dochters van O.L.Vrouw van het H.Hart te Ahuru op Ambon.

Op de website van de Pancratiusparochie Sloten staat een uitgebreid In Memoriam van oud-parochiaan Andre Sol: www.pancratiussloten.nl

WJD 2016

VAN
ALLE
KANTEN

De WJD-band
aan het woord!

DARE2 SHARE!

De komende WJD gaat er een WJD band met ons mee op reis! Nieuwsgierig wie dat zijn? Lees hier hoe zij zich voorbereiden en waar de bandleden naar uitkijken!

Hoe is de WJD band tot stand gekomen?

Een aantal maanden geleden heeft het Bisdom mij gevraagd een groep te formeren die de WJD-reis muzikaal zou willen ondersteunen. "Daar zit muziek in!" dacht ik direct 😊. Onze groep is inmiddels compleet en bestaat uit zeven muzikanten. Wij hebben er heel veel zin in: we zien je deze zomer! **Laurens Verbeek**

Hoe bereid je je voor op de WJD?

De muzikale aankleding van de WJD zie ik als een grote verantwoordelijkheid. Daarom zal de voorbereiding in de eerste instantie bestaan uit het zorgvuldig selecteren van muziek die de jongeren dichter tot God brengt. De stukken zullen we vervolgens zo invullen dat de band ze kan spelen en dat iedereen zich uitgenodigd voelt om uit volle borst mee te zingen en bidden! **Robin El-Hage**

Naar welk onderdeel van het WJD programma kijk je het meeste uit?

Het muziek maken tijdens de reis staat natuurlijk hoog op mijn lijstje van dingen waar ik naar uit kijk, maar de avond en nacht op het veld is voor mij echt het hoogtepunt. Tijdens die avond is er een aanbidding met iedereen bij elkaar. Stil zijn met zoveel mensen in aanbidding brengt God heel dichtbij. De rest van de nacht is het daar een groot feest. Je ontmoet mensen van over de hele wereld. Je danst met ze, zingt met ze en doet gek met ze. Echt onvergetelijk (Mijn ervaring van de WJD Madrid). **Sander Jansen**

Wat is voor jou de reden om deel te nemen aan de WJD band? In 2011 ben ik mee geweest met de reis van het Bisdom naar de WJD in Madrid. Voor mij was deze reis van groot belang voor mijn geloof. Ik heb toen echt de aanwezigheid van Jezus mogen ervaren tijdens de aanbidding en ontmoetingen met anderen. Wanneer ik samen met anderen

muziek maak en zing voel ik me verbonden met hen en het is een prachtige manier mijn gebed bij God te brengen. **Gabriëlle van der Grinten**

Waarom ga jij mee naar de WJD?

Ik ga mee naar de WJD omdat ik het heel gaaf vind met 3,5 miljoen katholieke jongeren bij elkaar te zijn. Het is zo gaaf om te zien dat we allemaal bij elkaar komen om God eer te brengen en te dienen doormiddel van muziek. Om Gods koninkrijk hiermee op te bouwen. **Rafaël Straayer**

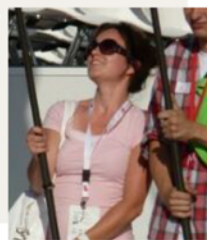
Wat kunnen de deelnemers qua muziek van jullie verwachten?

Als katholieke band zullen we tijdens de reis de mis begeleiden met bijpassende muziek. Daarnaast zullen er momenten zijn van aanbidding en lofprijzing waarin wij spelen. Pas geleden heeft de band het repertoire vastgesteld. Daarin zitten gouden ouden nummers, maar ook nieuwe nummers die we de deelnemers graag willen laten horen en meegeven. We zullen zeker proberen een eigen draai aan de muziek te geven. Het is een volle band met 7 personen dus er is veel mogelijk. **Peter Keijzer**

Waarom moeten jongeren volgens jou mee met de Dare2Share reis?

Meegaan naar de WJD is een hele mooie en inspirerende belevenis (mijn ervaring van de WJD Madrid in 2011). Het is prachtig om met zoveel jonge mensen in één stad bij elkaar te zijn en in een feestelijke sfeer samen je geloof te vieren Dit geeft een spirit en kracht. ontmoet veel nieuwe mensen en de wetenschap dat je allemaal, hoe verschillend ook, een grote overeenkomst hebt geeft saamhorigheid. De sfeer van de WJD is moeilijk in woorden uit te drukken en daarom raad ik iedereen aan de reis mee te beleven! **Esther Verbeek**

HA!
JONG BISDOM
HAARLEM-
AMSTERDAM